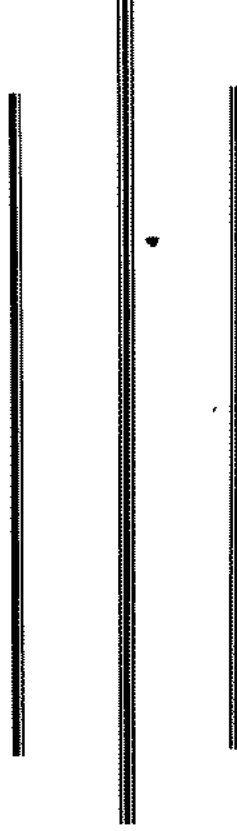

अर्घाखाँची जिल्लाको माटोको उर्वराशक्ति नक्सा

माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय
हरिहरभवन, ललितपुर

अर्घाखाँची जिल्लाको माटोको उर्वराशक्ति नक्सा

नेपाल सरकार
कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय
कृषि विभाग
माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय
हरिहरभवन, ललितपुर
फोन : ०१-५५२०३१४ फ्याक्स : ५५५३७९९

अर्घाखाँची जिल्लाको माटोको उर्वराशक्ति नक्सा

माटोको नमूना संकलन

श्री जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, अर्घाखाँची

श्री माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय, हरिहरमवन

किताब तयारी

श्री तेजबहादुर सुवेदी

श्री इन्द्रबहादुर ओली

श्री राजेन्द्र गौतम

प्रकाशन सहयोगी

श्री सूर्यमान श्रेष्ठ

श्री नारायण बस्नेत

श्री निर्मल बराल

माटोको नमूना विश्लेषण

श्री माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय

हरिहरमवन, ललितपुर

विश्लेषकहरु

श्री इन्द्रबहादुर ओली

श्री राजेन्द्र गौतम

श्री कल्पना कार्की

श्री हरि यादव

श्री कमलकृष्ण मण्डारी

सर्भेक्षण, रेखांकन र नक्सा तयारी

श्री इन्द्रबहादुर ओली

हाम्रो मनाई

कृषिको मूल आधार नै माटो हो । बाली बिरुवालाई आवश्यक खाद्यतत्व पनि माटोबाटै प्राप्त हुन्छ । आधुनिक कृषिको शुरुवातसँगै बाली सघनतामा बृद्धि, बढी उत्पादन दिने उन्नत जातको खेती, रासायनिक मलको असन्तुलित प्रयोग, माटोमा भएको अम्लीयपना सुधार नगर्नु आदि कारणले माटोको भौतिक, रासायनिक तथा जैविक गुणहरूमा न्हास हुँदै गएको छ । अर्कोतर्फ वन जंगल विनास तथा विकास निर्माण कार्य गर्दा पर्याप्त सावधानी अपनाउन नसक्दा भू-क्षयको समस्या पनि बढ्दै गइरहेको छ । यी सबै कारणहरूले माटोको स्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पर्न गई कृषि उत्पादनमा पनि न्हास हुँदै गइरहेको छ ।

दिगो तथा उच्च कृषि उत्पादनको लागि माटो र मलखादको वैज्ञानिक व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ र यसको लागि माटोको भौतिक, रासायनिक र जैविक गुणको परिक्षण (माटो जाँच) गरी जानकारी लिनुपर्ने हुन्छ । एकातर्फ प्रयोगशालामा माटो जाँच गराउने काम खर्चिलो छ भने अर्कोतर्फ वर्तमान प्रयोगशाला सुविधा र जनशक्तिबाट प्रत्येक कृषकलाई प्रयोगशालाबाट माटो जाँच सेवा दिन सकिने अवस्था पनि छैन । तसर्थ माटो व्यवस्थापन निर्देशनालयले जिल्ला स्तरीय माटोको उर्वराशक्ति नक्सा तयार गर्ने काम गर्दै आएको छ । माटोको उर्वराशक्ति नक्साले सम्बन्धित जिल्लाको विभिन्न क्षेत्र/स्थानहरूमा के कस्तो गुण भएको माटो छ भन्ने जानकारी दिने हुँदा माटो र मलखादको वैज्ञानिक व्यवस्थापन गर्दै दिगो तथा उच्च कृषि उत्पादनको लागि अति उपयोगी भूमिका खेल्न सक्छ ।

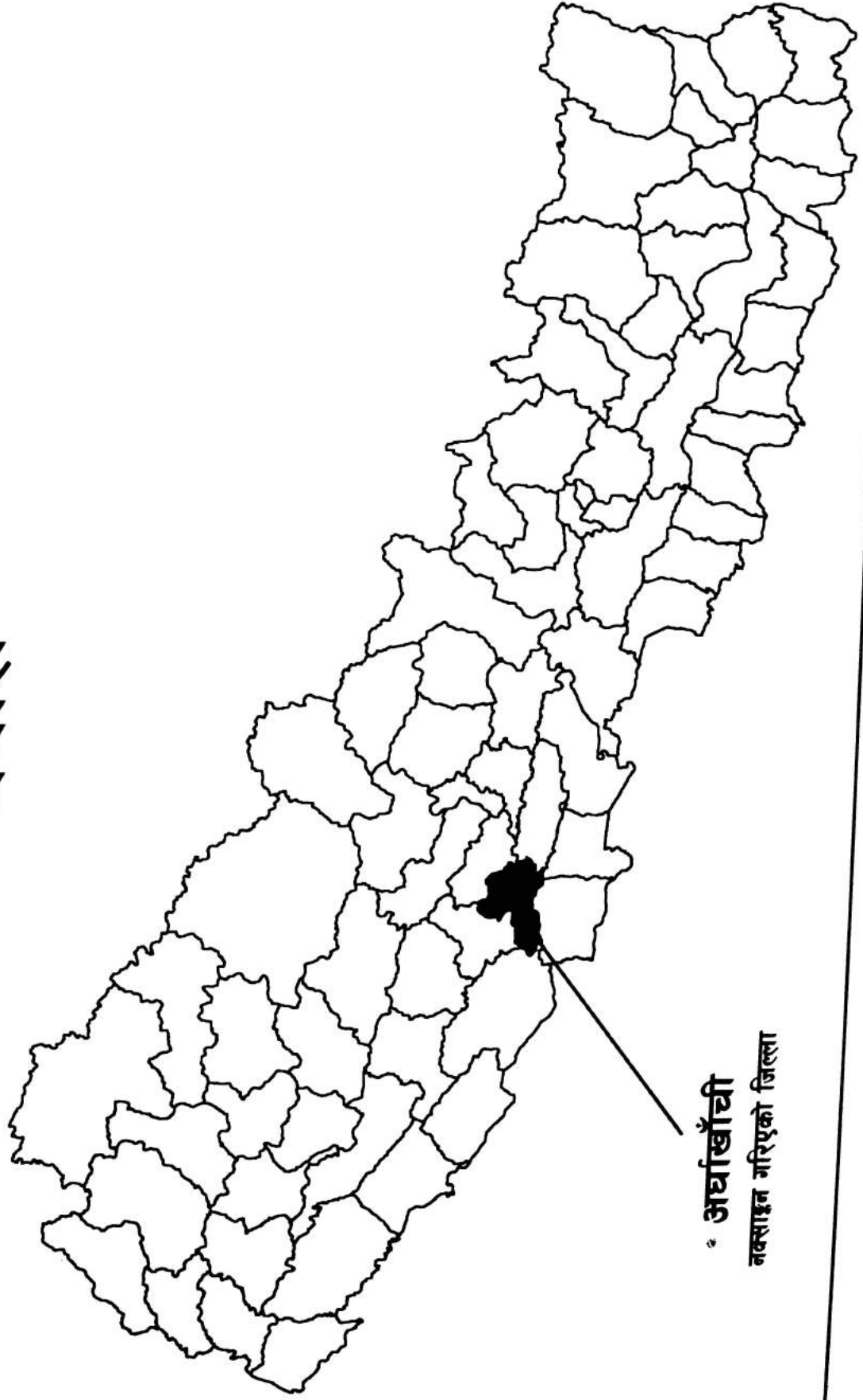
यस पुस्तिकामा अर्घाखाँची जिल्लाको माटोको पि.एच., प्रांगारिक पदार्थ, कुल नाइट्रोजन, बिरुवालाई उपलब्ध हुने फस्फरोस, पोट्यास आदि विषयलाई समेटिएको छ । यस नक्साको उपयोगबाट कृषक, कृषि प्राविधिक तथा नीति निर्माताहरू समेत लाभान्वित हुन सक्नेछन् । हाम्रो प्रयासलाई अझ परिस्कृत र बढी उपयोगी बनाउन पाठकवृन्दबाट सल्लाह र सुझावको अपेक्षा गर्दछु ।

यस अर्घाखाँची जिल्लाको माटोको उर्वराशक्ति नक्सा तयार गर्ने कार्यमा अगुवाई गर्ने माटोविज्ञ श्री इन्द्रबहादुर ओली, माटोको नमूना विश्लेषण गर्ने माटो व्यवस्थापन निर्देशनालयका सम्पूर्ण कर्मचारीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । यसैगरि माटोको नमूना संकलन कार्यमा सहयोग गर्ने जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, अर्घाखाँचीका प्राविधिकहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

साथै यस अर्घाखाँची जिल्लाको माटोको उर्वराशक्ति नक्सा तयारीमा सहयोग पुऱ्याउनुहुने जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, अर्घाखाँचीका प्रमुख कृषि विकास अधिकृत श्री यमनारायण देवकोटालाई समेत धन्यवाद र आभार प्रकट गर्दछु ।

तेजबहादुर सुवेदी
नि. प्रमुख माटो विज्ञ

नेपाल

अर्घाखाँची
नक्सामा गरिएको जिल्ला

विषय सूची

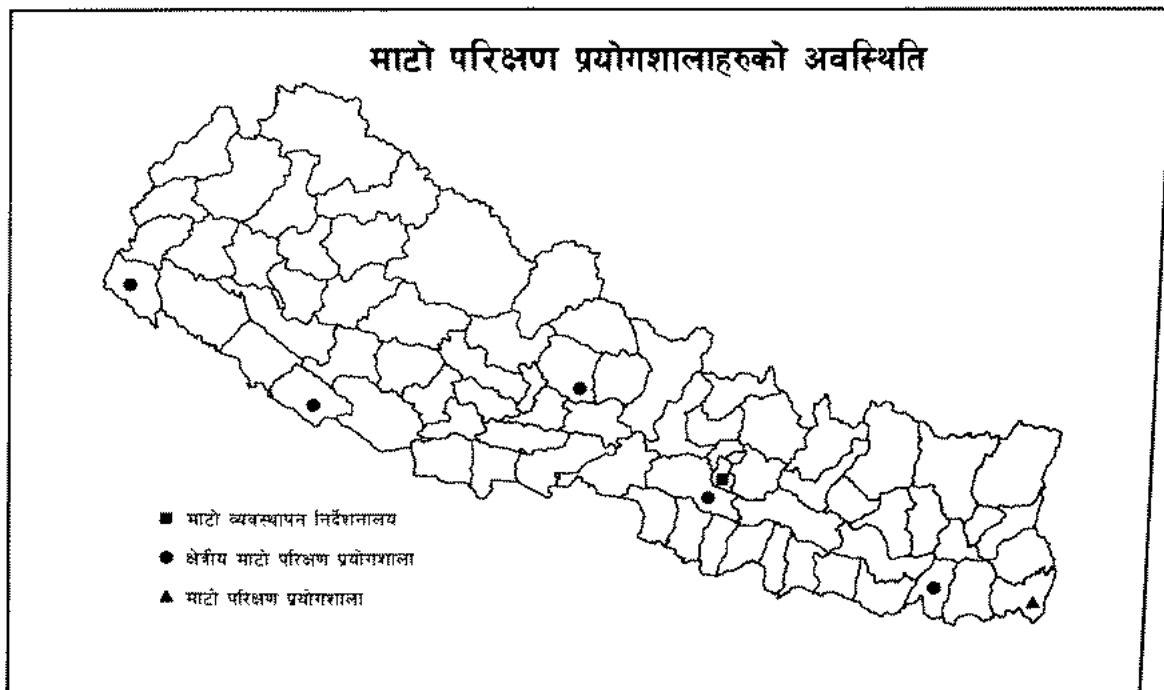
१) माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय	१
• परिचय	१
• उद्देश्य	२
• निर्देशनालय तथा यस अन्तरगत सञ्चालन हुने मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरु	२
२) अर्घाखाँची जिल्लाको माटोको उर्वराशक्ति नक्सा	३
• माटो उर्वराशक्ति नक्सा किन र कसरी ?	५
३) अर्घाखाँची जिल्लाको परिचय	६
४) सर्भेक्षण कार्यको प्रकृया	१३
• स्थलगत कार्य	१३
• प्रयोगशालामा कार्य	१३
५) अभिलेख भिलान र नक्सा तयारी	१७
• माटोको प्रतिक्रिया	१७
• विरुवाको लागि आवश्यक पर्ने खाद्यतत्वको वर्गीकरण	१७
६) अर्घाखाँची जिल्लाको भू-बनावट	१८
७) प्रयोगशालामा प्राप्त भएका माटोका नमूनाको परीक्षण परिणाम	१९
• माटोको प्रतिक्रिया	१९
• प्राङ्गारिक पदार्थ	२०
• जम्मा नाइट्रोजन	२१
• विरुवालाई प्राप्त हुने फस्फोरस	२२
• विरुवालाई प्राप्त हुने पोटास	२३
८) माटोको उर्वराशक्ति व्यवस्थापनको लागि सिफारिश	२४
• माटोको प्रतिक्रिया	२४
• माटोको प्रतिक्रिया स्थिति नक्सा	२७
• प्राङ्गारिक पदार्थ	२९
• प्राङ्गारिक पदार्थको स्थिति नक्सा	३१
• नाइट्रोजन	३३
• फस्फोरस	३३
• नाइट्रोजनको स्थिति नक्सा	३५
• फस्फोरसको स्थिति नक्सा	३७
• पोटास	३९
• पोटासको स्थिति नक्सा	४१
९) सिफारिश तथा सुझाव	४३
११) सन्दर्भ र सामाग्री	४४
१२) अर्घाखाँची जिल्लाको माटो परीक्षण नतिजा	४५

माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय

परिचय

कृषि विभागको २०४९ र २०५२ संरचनात्मक सुधार अनुरूप माटो परीक्षण तथा सेवा शाखा र पाँच विकास क्षेत्रमा क्षेत्रीय माटो परीक्षण प्रयोगशालाको स्थापना भई माटो व्यवस्थापनको कार्य गर्दै आएकोमा कृषि विभागको संरचना सुधार (२०६१) बाट माटो व्यवस्थापन सेवालाई अभि व्यापक गर्दै लैजानको लागि माटो व्यवस्थापन निर्देशनालयको स्थापना भएको छ। माटो तथा मलखाद व्यवस्थापनको माध्यमबाट कृषि उत्पादन तथा उत्पादकत्व बढाउने बृहद उद्देश्य रहेको यस निर्देशनालय अन्तर्गत एउटा केन्द्र स्तरको माटो परीक्षण प्रयोगशाला, ५ वटा क्षेत्रीय माटो परीक्षण प्रयोगशाला र एउटा बाली विशेष अनुसारको परीक्षण प्रयोगशाला (औद्योगिक बाली) ले सेवा उपलब्ध गराउँदै आएका छन्। ती प्रयोगशालाहरु निम्न स्थानमा रहेका छन् :

१. क्षेत्रीय माटो परीक्षण प्रयोगशाला भुम्का, सुनसरी (पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्र)
२. क्षेत्रीय माटो परीक्षण प्रयोगशाला हेटौडा, मकवानपुर (मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्र)
३. क्षेत्रीय माटो परीक्षण प्रयोगशाला पोखरा, कास्की (पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्र)
४. क्षेत्रीय माटो परीक्षण प्रयोगशाला खजुरा, बाँके (मध्य-पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्र)
५. क्षेत्रीय माटो परीक्षण प्रयोगशाला सुन्दरपुर, कञ्चनपुर (सुदूर पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्र)
६. माटो परीक्षण प्रयोगशाला सुरुङ्गा, भापा (औद्योगिक बालीको लागि)

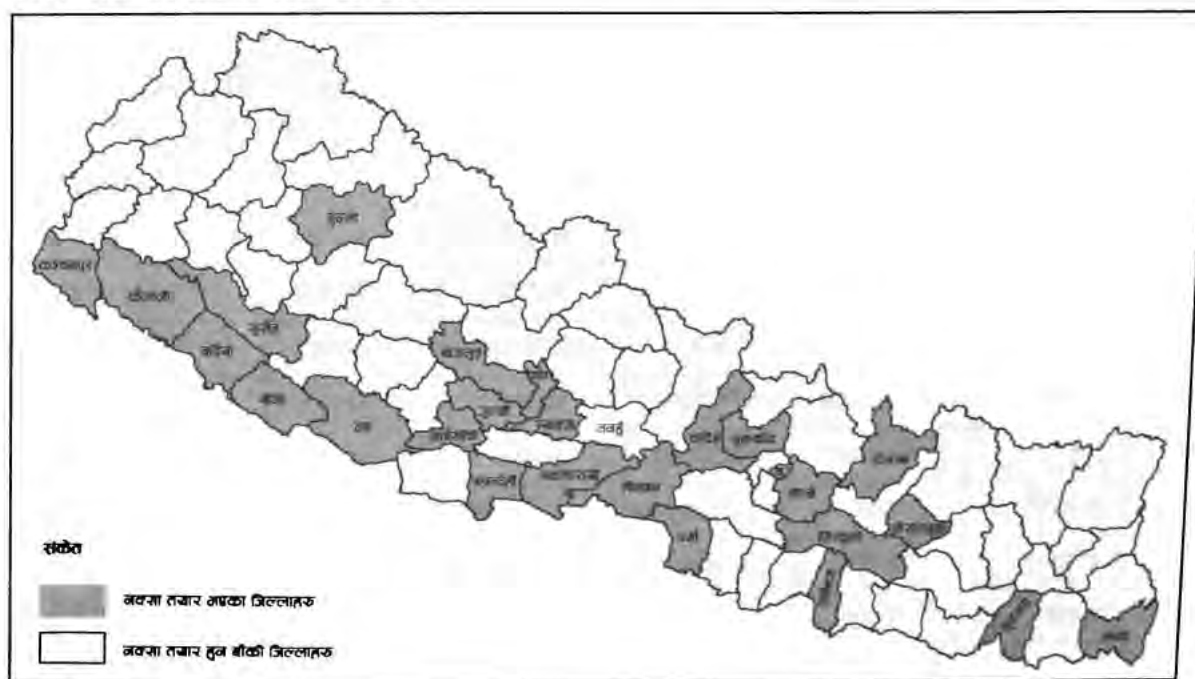
उद्देश्य

- राष्ट्रिय स्तरमा माटो व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति र रणनीति तर्जुमा एवम् कार्यान्वयनका साथै स्थिति लेखाजोखा गर्ने ।
- राष्ट्रिय स्तरमा माटो व्यवस्थापन सम्बन्धी दीर्घकालीन, आवधिक, वार्षिक योजना तर्जुमा, मार्गदर्शन तयार तथा कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।
- विभिन्न बालीमा माटोको उर्वराशक्ति तथा सो सम्बन्धित समस्याको पहिचान, निराकरणमा सहयोग पुऱ्याउने ।
- भौगोलिक विशेषताको आधारमा नेपालको माटोको समस्या पहिचान गरी दिगो भू-व्यवस्थापन प्रति जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।
- अनुसन्धान तथा अन्य सरकारी तथा गैर-सरकारी संस्थाहरूसँग समन्वय गरी माटो व्यवस्थापन कार्यक्रम तथा सेवालाई व्यापक गर्ने ।
- कृषिमा आइरहेको विविधिकरण तथा व्यवसायीकरणको कारणले देशमा देखिएको माटोको समस्यालाई न्यूनिकरण गर्दै दिगो कृषि उत्पादनमा टेवा पुऱ्याउने ।

निर्देशनालय तथा यस अन्तरगत सञ्चालन हुने मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरु

- माटो विश्लेषण तथा मलखाद सिफारिश
- मलखाद विश्लेषण
- सूक्ष्मतत्व विश्लेषण
- जैविक मल उत्पादन, परीक्षण तथा प्रदर्शन
- विभिन्न बालीमा मलखाद प्रयोग अध्ययन
- माटोको उर्वराशक्ति नक्सा तयार
- माटो शिविर सञ्चालन
- निजी स्तरमा माटो परिक्षण तथा माटो व्यवस्थापन तालिम
- अनुसन्धानात्मक कार्यहरु
- सन्तुलित मलखाद प्रयोग अभियान
- क्षेत्रीय तथा जिल्ला स्तरीय माटो सेवा कार्यक्रम अनुगमन तथा समस्या अध्ययन

हालसम्म माटोको उर्वराशक्ति नक्सा तयार भएका जिल्लाहरु र उक्त जिल्लाहरुको माटोको उर्वराशक्ति स्थिति यस प्रकार छ ।

नक्सा तयार गरिएका जिल्लाहरूको माटोको उर्वराशक्ति स्थिति

क्र. सं.	जिल्ला	खाद्य तत्व				
		नाईट्रोजन	फस्फोरस	पोटास	प्राङ्गारिक पदार्थ	पि.एच.
१	भापा	-	-	-	-	अम्लीय
२	सुनसरी	कम-मध्यम	कम-अधिक	मध्यम	धेरै कम - कम	अम्लीय
३	नुवाकोट	मध्यम	मध्यम	मध्यम-अधिक	मध्यम	अम्लीय
४	कञ्चनपुर	कम	मध्यम-अधिक	कम	कम	हलुका अम्लीय
५	बर्दिया	कम	कम	मध्यम	कम	तटस्थ-क्षारीय
६	कैलाली	कम	मध्यम	मध्यम	कम	तटस्थ-क्षारीय
७	पर्वत	मध्यम	मध्यम	मध्यम-अधिक	मध्यम	अम्लीय
८	बाँके	कम	कम-मध्यम	मध्यम	कम	तटस्थ
९	पर्सा	कम	मध्यम	कम	कम	हलुका अम्लीय-तटस्थ
१०	स्याङ्जा	मध्यम	कम-मध्यम	मध्यम	मध्यम	अम्लीय
११	महोत्तरी	कम	कम	कम	कम	हलुका अम्लीय
१२	नवलपरासी	कम	कम	कम-मध्यम	कम	अम्लीय
१३	काभ्रे	कम-मध्यम	कम	मध्यम	कम-मध्यम	हलुका अम्लीय-तटस्थ
१४	चितवन	कम	कम	कम	कम	हलुका अम्लीय-तटस्थ
१५	ओखलढुंगा	मध्यम-अधिक	अधिक	मध्यम	मध्यम	अम्लीय
१६	सुर्खेत	मध्यम-अधिक	अधिक	अधिक	मध्यम	तटस्थ-अम्लीय
१७	भक्तपुर	-	-	-	-	तटस्थ - हल्का अम्लीय
१८	धादिङ	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम	हल्का अम्लीय
१९	गुल्मी	मध्यम-अधिक	अधिक	मध्यम	मध्यम	अम्लीय
२०	रूपन्देही	कम	कम	मध्यम-कम	कम	तटस्थ
२१	दोलखा	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम	मध्यम	अम्लीय
२२	दाङ	धेरै कम	मध्यम-धेरै	मध्यम	मध्यम	हल्का अम्लीय
२३	सिन्धुली	कम	मध्यम-अधिक	कम-मध्यम	कम	अम्लीय
२४	बागलुङ	मध्यम	अत्यधिक	धेरै-मध्यम	मध्यम	हल्का अम्लीय
२५	जुम्ला	अधिक	मध्यम	अधिक	मध्यम	अम्लीय
२६	अर्घाखाँची	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम	तटस्थ

माटो उर्वराशक्ति नक्सा किन र कसरी ?

माटो एउटा मुख्य तथा अपार प्राकृतिक श्रोत हो यसका विभिन्न गुणहरूले माटोको उर्वराशक्तिमा विभिन्नता ल्याउँदछ । जस्तै भौतिक गुण (बनावट, बुनौट, रंग), रसायनिक गुण (माटोको प्रतिक्रिया, नाइट्रोजन, फस्फोरस पोटासको उपलब्धता) र जैविक गुण (शुष्म जीवाणुको क्रियाकलाप) । यी गुण मध्ये यस प्रकारको माटोको उर्वराशक्ति नक्साबाट माटोको भौतिक र रसायनिक गुणको जानकारी लिन सकिन्छ । माटोको उर्वराशक्ति नक्सा बनाउँदा निम्न बुँदाहरूमा मध्यनजर राखिएको थियो ।

- माटो सर्वेक्षण र विभिन्न भू-बनावटको आधारमा माटोको नमूना संकलन गर्ने ।
- संकलन गरिएको माटोको नमूनाहरू विश्लेषण (माटोको पि.एच., नाइट्रोजन, फस्फोरस, पोटास, प्राङ्गारिक पदार्थ) गर्ने ।
- विश्लेषणको आधारमा मलखाद लगायत माटोको प्रतिक्रियाका नतिजाहरू नक्सामा परिणत गरी उर्वराशक्ति नक्सा तयार गर्ने ।
- जिल्लाको उर्वराशक्तिको आधारमा विभिन्न सिफारिश तथा उर्वराशक्ति व्यवस्थापनको लागि सुझाव दिने ।
- नक्सा प्रयोगको लागि सम्बन्धित जिल्लामा पठाउने ।
- उर्वराशक्ति नक्सा तयार गरिएको जिल्लामा नक्सा प्रयोग सम्बन्धी अन्तरक्रिया गोष्ठी सञ्चालन गर्ने ।
- माटोको व्यवस्थापन सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।

अर्घाखाँची जिल्लाको परिचय

पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्र अन्तरगत लुम्बिनी अञ्चलमा पर्ने पहाडी जिल्लाको रूपमा रहेको अर्घाखाँची जिल्ला प्राकृतिक सौन्दर्य र प्राकृतिक स्रोतहरूले भरिपूर्ण भएको र फलफूल खेतीको लागि प्रशस्त सम्भावना भएको जिल्ला हो । यस जिल्लाको नामाकरण पनि रोचक रूपमा भएको पाइन्छ । नेपाल अधिराज्यको एकीकरण हुन अघि बाइसे राज्यहरूको रूपमा रहेका अर्घा र खाँची दुई राज्यलाई तात्कालिन पाल्पा राज्यमा गाभिएको थियो । पछि अञ्चल र जिल्ला विभाजन गर्ने क्रममा अर्घा र खाँची मिलाएर जिल्ला बनाइएको हो । यस जिल्लाको अर्घा भन्ने स्थानमा रहेको भगवती मन्दिरमा अर्घको रूपमा दही चढाउँदा देवी निस्किएकीले सो नामबाट अर्घा शब्दको उत्पत्ति भएको हो भन्ने भनाई रहेको छ भने खाँची शब्दको उत्पत्ती सरकारले कर असुल गर्ने ठाउँ वा व्यक्तिलाई खचाञ्जी भन्ने प्रचलन भएकोले त्यसैबाट अपभ्रंस भई हुन गएको हो भन्ने जन विश्वास रहेको छ । एकिकरण पूर्व अर्घा र खाँची दुई राज्यको सीमा विवाद तथा भै-भगडा टुङ्ग्याई सन्धि सम्पन्न गरेकोले यस जिल्लाको सदरमुकाम रहेको ठाउँको नाम सन्धिखर्क रहन गएको विश्वास गरिन्छ ।

१. भौगोलिक विवरण

विकास क्षेत्र	पश्चिमाञ्चल
अञ्चल	लुम्बिनी
जिल्ला	अर्घाखाँची
सदरमुकाम	सन्धिखर्क
सिमाना	पूर्व पाल्पा जिल्ला, पश्चिम दाङ र प्यूठान जिल्ला उत्तर गुल्मी जिल्ला, दक्षिण कपिलवस्तु र रुपन्देही जिल्ला
गा.वि.स.	४२
इलाका संख्या	११
निर्वाचन क्षेत्र	२
कुल जनसंख्या	२५८४८८ (२०६६ को प्रक्षेपण)
पुरुष संख्या	: १२०४०२ (४६.४%)
महिला संख्या	१३९०८६ (५३.६%)
घरघुरी संख्या	४०८३२
औशत परिवार संख्या	: ६.३५
साक्षरता प्रतिशत	७१%
महिला साक्षरता	४८%
अवस्थिति	२७°४५' देखि २८°६' उत्तरी अक्षांस, ८०°४५' देखि ८३°२३' पूर्वी देशान्तर

उचाई	समुन्द्र सतहबाट ३०५ मिटर देखि २५१४ मि. सम्म
हावापानी	समुन्द्र सतहबाट ३०५-२५१४ मिटरको उचाईमा अवस्थिति यस जिल्लाको हावापानीमा विभिन्नता छ । चुत्रावेसी, मथुरावेसी, खाकावेसी, दुर्गाफाँट, दुर्वाङ्गफाँट जस्ता समतल भूभागमा न्यानो जलवायु पाइन्छ भने नरपानी, ठाडादह, गोखुङ्गा, अर्घातोष, खाँचीकोटमा चिसो हावापानी पाइन्छ । सरदर रूपमा यो जिल्ला समशितोष्ण (Sub-Tropical) प्रदेशमा पर्दछ ।
वर्षा	सरदर २२०० मि.मि. प्रतिवर्ष

३. ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरू

- अर्घा रजस्थलमा रहेको प्राचिन प्रसिद्ध भगवति देवीको मन्दिर
- खाँची रजस्थलमा रहेको प्राचिन प्रसिद्ध भगवति देवीको मन्दिर
- नरपानीमा रहेको नृसिंह भगवानको मन्दिर
- नरपानी सुपा देउरालीको मन्दिर
- नृत्यान्वल पर्वत, नरपानी
- हंसपुर वामरुकमा रहेको नृसिंहको थान
- वाङ्ला कोटफेरामा रहेको प्राचिन प्रशिद्ध भगवति देवीको मन्दिर
- मथुरावेसीमा रहेको ऐतिहासिक पौवा र भित्र रहेको शिव मन्दिर
- खिदिमको दुर्वासा गुफा
- पणेनामा रहेको पाणीनी तपोभूमि
- मनचिन्ते पानी, खनदह
- छत्रगञ्जमा रहेको छत्रेश्वर मन्दिर

४. भू-उपयोग र सिंचाईको स्थिति (हे.मा)

• जिल्लाको कूल जमिन	११९३००
• खेती योग्य जमिन	४५७१२
• खेती गरिएको जमिन	२७९८३
○ खेत	८४६९ (३०.२६%)
• बाह्रै महिना सिंचाई हुने	३०१९
• मौसमी सिंचाई हुने	५४९५
○ पाखो	१९५१७ (६९.७४%)
• वनजंगल क्षेत्र (सामुदायिक आदि)	६६८००
• नदी, बगर आदि	५७६८
• आवास क्षेत्र	१०२०

सिंचाई स्थिति

- वर्षभरी सिंचित क्षेत्रफल : ३०१९ हे. (१०.७९ प्रतिशत, खेती गरिएको क्षेत्रफलको आधारमा)
- वर्षामा मात्र सिंचित : ५४९५ हे.

५. जनसंख्या विवरण

विवरण	जनगणना २०५८ अनुसार	२०६३ को प्रक्षेपण
महिला	११२०५४	१३९०८६
पुरुष	९८९८०	१२०४०२
जम्मा	२०९०३४	२५९४८८
जम्मा घरपरिवार संख्या	४०८०७	४०८६८
औसत जनसंख्या प्रति परिवार	५.१२	६.३५
जनसंख्या बृद्धिदर	२.४५	२.२४
जनघनत्व प्रति वर्ग कि.मी.	१७५.२२	२१७.५१
कृषिमा आश्रित जनसंख्या	१९४०१ (९३%)	२०७५९० (८०%)
कृषिमा आश्रित घर परिवार संख्या	३७९५०	३२६९४

६. सडक एवं बाटोघाटोको स्थिति

यस जिल्लामा हालसम्म निर्माण भएका ग्राभेल तथा कच्ची बाटोहरुको विवरण यस प्रकार छ :

क्र.सं	सडकको नाम	देखि	सम्म	किसिम	लम्बाई
१	पत्थरकोट-सन्धिखर्क	पत्थरकोट	सन्धिखर्क	कालोपत्रे	५७ कि.मि.
२	सन्धिखर्क-बल्कोट-तम्घास	सन्धिखर्क	तम्घास	कच्ची	४५ कि.मि.
३	घुम्ती-पाल्पा	घुम्ती	पाल्पा	कच्ची	३५ कि.मि.
४	सन्धिखर्क-गोखुङ्गा	सन्धिखर्क	गोखुङ्गा	कच्ची	४५ कि.मि.
५	सन्धिखर्क-खन	सन्धिखर्क	खन	कच्ची	२० कि.मि.
६	सन्धिखर्क-असुरकोट	सन्धिखर्क	असुरकोट	कच्ची	२० कि.मि.
७	सन्धिखर्क-ढाकावाङ्ग	सन्धिखर्क	ढाकावाङ्ग	कच्ची	२० कि.मि.
८	नरपानी-नुवाकोट	नरपानी	नुवाकोट	कच्ची	८ कि.मि.
९	ठाडा-जुकेना	ठाडा	जुकेना	कच्ची	५ कि.मि.
१०	डिभर्ना-छत्रगन्ज	डिभर्ना	छत्रगन्ज	कच्ची	२५ कि.मि.
११	भेडामारे-सिमलपानी	भेडामारे	सिमलपानी	कच्ची	१० कि.मि.
१२	सन्धिखर्क-ढिकुरा	सन्धिखर्क	ढिकुरा	कच्ची	१२ कि.मि.

७. संचार सेवा :

हुलाक सेवा :

- जिल्ला हुलाक - १
- इलाका हुलाक - ११
- अतिरिक्त - ३०

टेलिफोन सेवा :

गत वर्ष सम्म जिल्लाका २६ वटा गाविसहरूमा भि.एच.एफ., मार्टस् र सि-डट मार्फत टेलिफोन सुविधा पुगी रहेकोमा विगत केही समय देखिको आन्तरीक द्वन्दका कारणबाट उत्पन्न समस्याले गर्दा टेलिफोन सेवा विस्तारमा कठिनाई भइरहेको छ । हाल जिल्ला सदरमुकाममा गुल्मी जिल्लाको कोड प्रयोग गरी तथा भि-स्याट मार्फत केही लाइन टेलिफोन प्रयोगमा आएका छन् ।

८. स्वास्थ्य सेवा :

जिल्ला अस्पताल	१	उपस्वास्थ्य चौकी	३१
प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	२	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	१
स्वास्थ्य चौकी	८	आयुर्वेदिक औषधालय	१

९. विद्युत सेवा

जिल्लाको सदरमुकाम सन्धिखर्क र नजिकका गाविसहरू बाङ्गला, भगवति, खाँचीकोट अर्घा, किमडाँडा, डिभर्ना अर्घातोष, खन, नुवाकोट, खिल्जी, असरकोट, पाली, अडगुरी, बल्कोट आदि गा.वि.स.को केही ठाउँमा विद्युतिकरण भएको छ ।

१०. शैक्षिक स्थिति

१. क्याम्पस	-	२
२. उच्च मा.वि.	-	२१
३. मा.वि.	-	६१
४. नि.मा.वि.	-	५३
५. प्रा.वि.	-	२९३
जम्मा	-	४२९

११. बाली प्रणाली

पाखो

१. मकै - तोरी - खाली
२. मकै - तोरी + गहुँ - खाली
३. मकै - तोरी - गहुँ
४. मकै - तोरी + जौ - खाली
५. मकै - तोरी + चना - गहुँ
६. अदुवा - गहुँ + चना
७. मकै - आलु - खाली
८. मकै - हिउँदे तरकारी - खाली
९. मकै + कोदो - खाली

खेत

१. वर्षेधान - गहुँ - चैते धान
२. वर्षेधान - खाली - चैते धान
३. वर्षे धान- गहुँ - खाली
४. वर्षे धान - गहुँ - मकै
५. वर्षे धान - आलु - खाली
६. वर्षे धान - तरकारी - मकै

१२. बाली पात्रो

मुख्य मुख्य खाद्यान्न वाली लगाउने र भित्र्याउने समय नियमनुसार रहेको छ ।

	बालीहरू	लगाउने समय	भित्र्याउने समय
१.	वर्षे धान	असार/श्रावण	कार्तिक/मंसिर
२.	चैते धान	फाल्गुन/चैत्र	असार/श्रावण
३.	वर्षे धान	चैत्र/वैशाख	भाद्र/आश्विन
४.	वसन्ते मकै	फाल्गुन/चैत्र	असार/श्रावण
५.	गहुँ	कार्तिक/मंसिर	फाल्गुन/चैत्र

१३. विभिन्न बालीहरूको क्षेत्रफल, उत्पादन र उत्पादकत्व विवरण :

क) अन्नवाली

क्र. सं.	विवरण	इकाई	आ.व. ०५९/६०	आ.व. ०६०/६१	आ.व. ०६१/६२	आ.व. ०६२/६३	आ.व. ०६३/६४	आ.व. ०६४/६५
१	धान-वर्षे	क्षेत्रफल	हे.	८५६२	८२००	८२१७	८२१९	८२१९
		उत्पादन	मे.टन	२१४६५	२०५००	१७७४८	२३.४१	२५४७.५
		उत्पादकत्व	मे.ट./हे.	२.५३	२.५	२.१५	२.६४	३.४४
	धान-चैते	क्षेत्रफल	हे.				४७३	५१६
		उत्पादन	मे.टन				१२५६.६४	१२९०
		उत्पादकत्व	मे.ट./हे.				१२५६.६४	१२९५
२	मकै-वर्षे	क्षेत्रफल	हे.	१६६२५	१६५२४	१६५२६	१६५०८	१६५०९
		उत्पादन	मे.टन	२९८१०	४११४४.७६	४२७५३.१३	४६६७०.५४	४६२२५.९
		उत्पादकत्व	मे.ट./हे.	१.७९	२.४९	२.५८	२.८	२.८३
	मकै-वसन्ते	क्षेत्रफल	हे.				१६०	३७५
		उत्पादन	मे.टन				४४८	१०५०
		उत्पादकत्व	मे.ट./हे.				२.८	२.८३

(१०)

अर्थसूची जिल्लाको उर्वरशाक्ति बचत

क्र. सं.	विवरण		इकाई	आ.व. ०५९१६०	आ.व. ०६०१६१	आ.व. ०६११६२	आ.व. ०६२१६३	आ.व. ०६३१६४	आ.व. ०६४१६५
३	गहुँ	क्षेत्रफल	हे.	७२९०	७२९४	७२९५	७२९९	७३००	७३४०
		उत्पादन	मे.टन	११६६९	११९६३.८	१२९९०.४	१४३११.१	९६३६	१२१११
		उत्पादकत्व	मे.ट./हे.	१.६	१.६४	२.४६	२.१	१.३२	१.६५
४	कोदो	क्षेत्रफल	हे.	५४६	५२२	५४८	५३५	५१२	५२०
		उत्पादन	मे.टन	९११	५७४.२	६५७.६	५८१.४९	६२६.४	६२८
		उत्पादकत्व	मे.ट./हे.	१.६६	१.१	१.२	१.०८	१.२	१.२१
५	जौ	क्षेत्रफल	हे.	५०७	५०८	५०८	४९७	४८७	४८५
		उत्पादन	मे.टन	७८९	५०८	५२६.२४	५४६.७	५८४.४	५९०
		उत्पादकत्व	मे.ट./हे.	१.५५	१.०	१.०३	१.१	१.२	१.२२
६	फापर	क्षेत्रफल	हे.	३०९	९७९.८	३२०	३४०	३३६	३३६
		उत्पादन	मे.टन	३०९	३७९.४	२९८.२	२६८.६	३१९.२	३२२
		उत्पादकत्व	मे.ट./हे.	१.२६	०.९	०.९३	०.७९	०.९५	०.९६

ख) दलहन, तेलहन तथा नगदेवाली

क्र. सं.	विवरण		इकाई	आ.व. ०५९१६०	आ.व. ०५९१६०	आ.व. ०६११६२	आ.व. ०६२१६३	आ.व. ०६३१६४	आ.व. ०६४१६५
१	तेलहन	क्षेत्रफल	हे.	९९८	१००५	१०२५	८१९	१४१०	१४१२
		उत्पादन	मे.टन	८९८.२	११०५.५	१०५८.९८	७५३.४८	१३३९.५	१३८५
		उत्पादकत्व	मे.ट./हे.	०.९	१.१	१.०३	०.९२	०.९५	०.९८
२	दलहन	क्षेत्रफल	हे.	८६२	८६४	८७२	८७५	८८५	८८५
		उत्पादन	मे.टन	८७०.६२	८६४	८९८.१६	९८०	९७३.५	९४२
		उत्पादकत्व	मे.ट./हे.	१.०१	१.०	१.०३	१.१२	१.१०	१.०६

ग) फलफूल बाली (क्षेत्रफल कूल, उत्पादनशील क्षेत्रफलको उत्पादन र उत्पादकत्व उल्लेख गरिएको छ) :

क्र. सं.	विवरण		इकाई	आ.व. ०५९१६०	आ.व. ०५९१६०	आ.व. ०६११६२	आ.व. ०६२१६३	आ.व. ०६३१६४	आ.व. ०६४१६५
१	पतझड (स्याउ बाहेक)	क्षेत्रफल	हे.	८२	८५	१०७	११५	११८	११८
		उत्पादन	मे.टन	६८०.६	६९७	८०६.५४	८२०.८	९९१.२	९९८
		उत्पादकत्व	मे.ट./हे.	८.३	८.२	७.५३	७.१३	८.४	८.४६
२	सदाबहार	क्षेत्रफल	हे.	२०५	२०७	२३१	३४१	३४१	३६१
		उत्पादन	मे.टन	१७८३.५	१७८०.२	१७९७.८९	२०४९.४१	२५२३	२५२५
		उत्पादकत्व	मे.ट./हे.	८.७	८.६	७.७८	६.०१	७.४	८.२२
३	सुन्तला	क्षेत्रफल	हे.	४५७	५१३	५४०	६७६	६८६	६९६
		उत्पादन	मे.टन	२३३२.३	३२३१.२५	३५४७.४५	३५५०	४६६४.४	४७०२
		उत्पादकत्व	मे.ट./हे.	५.१०	६.२९	६.५६	५.२५	६.८	९.६९
४	सुन्तलाजात (अन्य)	क्षेत्रफल	हे.	३४	४०	४२	४३	४८	५०
		उत्पादन	मे.टन	२७२	३२८	३१२	३१८	३६०	३६२
		उत्पादकत्व	मे.ट./हे.	८.०	८.२	७.४२	७.३९	७.५	८.०४

घ) तरकारी बाली

क्र. सं.	विवरण	ईकाइ	आ.व. ०५९।६०	आ.व. ०५९।६०	आ.व. ०५९।६०	आ.व. ०५९।६०	आ.व. ०५९।६०	आ.व. ०५९।६०
१	हिउंदे	क्षेत्रफल	हे.	८००	८१०	८१७	८९१	८२५
		उत्पादन	मे.टन	६७२०	६३९९	१०२५०	१०३१९	१०४११.५
		उत्पादकत्व	मे.टन/हे.	८.४	७.९	१२.५७	१२.३	१२.६२
२	वर्षे	क्षेत्रफल	हे.	२८०	३०५	४००	४२१	४३७
		उत्पादन	मे.टन	१६८०	२१९६	४६००	५२६२.५	५४१८.८
		उत्पादकत्व	मे.टन/हे.	६.०	७.२	११.५	१२.५	१२.४
३	बेमौसमी	क्षेत्रफल	हे.	१४२	१४५	२००	१७५	२००
		उत्पादन	मे.टन	१२०७	१२९०.५	२१००	१८०४.२५	२०४०
		उत्पादकत्व	मे.टन/हे.	८.५	८.९	१०.५	१०.३१	१०.२
४	आलु	क्षेत्रफल	हे.	६१२	६०७	५३१.३	६५७	६८०
		उत्पादन	मे.टन	६३३४	६७९८.४	६११०	६२१७	७२४२
		उत्पादकत्व	मे.टन/हे.	१०.४	११.२	११.५	९.४६	१०.६५

ङ) नगदे तथा वाली

क्र. सं.	विवरण	ईकाइ	आ.व. ०५९।६०	आ.व. ०५९।६०	आ.व. ०६१।६२	आ.व. ०६२।६३	आ.व. ०६३।६४	आ.व. ०६४।६५
१	अदुवा	क्षेत्रफल	हे.	३५२	३६०	३६२	३७०	३७४
		उत्पादन	मे.टन	३४४९.६	३६००	३५४७.६	३५८९	३६३५.२८
		उत्पादकत्व	मे.टन/हे.	९.८	१०.०	९.८	९.७	९.७२
२	लसुन, प्याज र अन्य	क्षेत्रफल	हे.				१७५	१९७
		उत्पादन	मे.टन				१२०१.६	१३७९
		उत्पादकत्व	मे.टन/हे.				६.८६	७.०

स्रोत : १) कृषि विकास कार्यक्रम तथा तथ्याङ्क एक भलक, २०६६, जि.कृ.वि.का. अर्घाखाँची
२) District Profile of Nepal, 2001.

सर्वेक्षण कार्यको प्रकृया

माटोको उर्वराशक्ति नक्सा तयार गर्दा स्थलगत भ्रमण गर्नुभन्दा पूर्व नै सर्वेक्षण सम्बन्धी पूर्व तयारी गर्नुपर्ने हुन्छ । यसको लागि विभिन्न किसिमका नक्साहरुको अध्ययन, रेखांकनहरु कार्यालयमै सम्पन्न गर्नुपर्ने हुन्छ । यसै अनुरूप अर्घाखाँची जिल्लाको डिजिटल र टोपो नक्साहरु प्रयोगमा ल्याइएको छ । कार्यालयमा काम गर्दा अर्घाखाँची जिल्लाको भू-धरातल, भू-प्रयोग, अर्घाखाँची जिल्लामा भएका नदी, वाटो र गा.वि.स.हरु छुट्याइएका डिजिटल नक्साहरुलाई प्रयोगमा ल्याई माटोका नमूना संकलन गर्नको लागि रेखांकन गरिएको थियो । डिजिटल नक्साहरु स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट प्राप्त गरिएको थियो ।

१) स्थलगत कार्य

सादा नक्सा र डिजीटल नक्सामा माटोको नमूना संकलन गर्न रेखांकन गरिदा खास गरि खेत पाखो छुट्याइएको क्षेत्रमा गै नमूना संकलन गर्ने कार्य स्थलगत रुपमा गरियो । माटोको नमूना संकलन गर्दा यस माटो व्यवस्थापन निर्देशनालयका प्राविधिक, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय अर्घाखाँचीका प्राविधिकहरुबाट माटोको नमूना संकलन कार्य सम्पन्न गरिएको थियो । माटोको नमूनाहरु संकलन गर्दा खेतीयोग्य जमीनबाट उपल्लो तहको माटो (१५-२० से.मी.) बाट मात्र नमूनाहरु संकलन गरिएको थियो । नमूना संकलन गर्दै पोलीथिनको भोलाहरुमा नम्वर अंकित बनाई अभिलेख राखी माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय, हरिहरभवन, ललितपुरमा पुर्याइएको थियो ।

२) प्रयोगशालामा कार्य

स्थलगत कार्यबाट प्राप्त भएका माटोका नमूनाहरु प्रयोगशालामा प्राप्त भएपछि प्रयोगशालामा परीक्षणको कार्य सुरु गरियो । माटोका नमूनाहरु स्थलगत रुपमा राखिएका अभिलेख अनुसार प्रयोगशालाको मुख्य किताबमा माटोका नमूनाहरु दर्ता गर्ने काम गरि माटोका नमूनाहरु राम्रोसँग छायाँमा सुकाइ काठका पिर्कामा माटो पिध्ने काम भयो । प्रयोगशालामा माटो परीक्षण गर्दा माटोमा भएको कूल नाइट्रोजन, विरुवाले प्राप्त गर्ने फस्फोरस, विरुवाले प्राप्त गर्ने पोटास, प्राङ्गारिक पदार्थ र माटोमा भएको अम्लीयपना र क्षारीयपनाहरु परीक्षण गर्नुपर्ने हुँदा माटोको परीक्षण पूर्व प्रयोगशालामा माटोको नमूना परीक्षणको लागि तयारी गरिएको थियो ।

क) माटोको प्रतिक्रिया परीक्षण (pH)

माटोको अम्लीयपना क्षारीयपना परीक्षण गर्दा बराबर परिमाणमा माटोको नमूना र शुद्धपानीको घोल बनाई विभिन्न पि.एच.मान जस्तै ४ पि.एच., ७ पि.एच र ९ पि.एच भएका बफरबाट पि.एच. मेसिनलाई सही बनाई माटोको प्रतिक्रियाको परीक्षण गरिएको थियो ।

ख) माटोमा भएको प्राङ्गारिक पदार्थको परीक्षण (Organic Matter)

माटोमा भएको प्राङ्गारिक पदार्थ परीक्षण सुधार गरिएको Waley-Black Method तरिकाबाट गरिएको थियो ।

ग) जम्मा नाइट्रोजन परीक्षण (Nitrogen)

माटोमा भएको जम्मा नाइट्रोजन प्रतिशतमा Kjeldhal Digestion तरिकाबाट परीक्षण गरिएको थियो ।

घ) विरुवालाई प्राप्त हुने फस्फोरस (Phosphorous) :

विरुवालाई प्राप्त हुने फस्फोरस सुधारिएको Olsen's Bicarbonet तरिकाबाट परीक्षण गरिएको थियो ।

ङ) विरुवालाई प्राप्त हुने पोट्यास (Potash)

विरुवालाई प्राप्त हुने पोट्यास तटस्थ एमोनियम एसिटेटबाट निचोड निकाली Flame Photometer बाट निर्धारण गरिएको छ ।

अर्घाखाँची जिल्ला

माटोको नमूना संकलित स्थानहरू

संकेत

- सिमाना रेखा
- सडक
- मुख्य नदी
- खेती गरिएको जग्गा
- खेती गरिएको जग्गा
- नमूना संकलित क्षेत्र

नापमान

अमिलेख मिलान र नक्सा तयारी

स्थलगत भ्रमणमा जाँदा तयार गरिएको रेखांकन नक्साको आधारमा र स्थलगत रूपमा माटोका नमूनाहरु ल्याइएको ठाउँलाई नक्सामा अंकित गरि सोही अनुसार माटो व्यवस्थापन निर्देशनालयको प्रयोगशालाबाट विभिन्न जाँचबाट आएको परिमाणलाई भू-सूचना प्रणाली (GIS) बाट नक्सामा राखी माटोको उर्वराशक्ति नक्सा तयार गरिएको छ । माटोको उर्वराशक्ति नक्सा तयार गर्दा माटोको प्रतिक्रिया, जम्मा नाइट्रोजन, विरुवालाई प्राप्त हुने फस्फोरस, विरुवालाई प्राप्त हुने पोटास र प्राङ्गारिक पदार्थ तलको टेबलमा देखाइए अनुसार निर्धारण गरिएको छ ।

१) माटोको प्रतिक्रिया

सि.नं.	पि.एच.	प्रतिक्रिया
१	५.५ भन्दा कम	अम्लीय
२	५.५ देखि ६.५ सम्म	हल्का अम्लीय
३	६.५ देखि ७.५ सम्म	तटस्थ
४	७.५ देखि ८.५ सम्म	हल्का क्षारिय
५	८.५ भन्दा बढी	क्षारिय

२) विरुवाको लागि आवश्यक पर्ने खाद्यतत्वको वर्गीकरण

सि. नं.	खाद्यतत्वको वर्गीकरण	प्राङ्गारिक पदार्थ प्रतिशत	जम्मा नाइट्रोजन प्रतिशत	प्राप्त हुने फस्फोरस के.जी./हेक्टर	प्राप्त हुने पोटास के.जी./हेक्टर
१	अति कम	१ भन्दा कम	०.०५ भन्दा कम	१० भन्दा कम	५५ भन्दा कम
२	कम	१ - २.५	०.०५ - ०.१	१० - ३०	५५ - ११०
३	मध्यम	२.५ - ५.०	०.१ - ०.२	३० - ५५	११० - २८०
४	अधिक	५ - १०	०.२ - ०.४	५५ - ११०	२८० - ५००
५	अत्याधिक	१० भन्दा माथि	०.४ भन्दा माथि	११० भन्दा धेरै	५०० भन्दा बढी

अर्घाखाँची जिल्लाको भू-बनावट

भौगोलिक स्थिति

अर्घाखाँची जिल्लाको भू-धरातल भिराला जग्गाहरु र नदिले बनाएका टारहरु बढी मात्रामा छन् । जिल्लामा माटोको बनौट Fragmental बलौटे, दोमट र नदिका नजिकका टारहरुमा पाँगो माटो पाइन्छ । यो जिल्लाका पहाडी जिल्ला भएको हुँदा यस क्षेत्रमा माटो निस र कडा चट्टानबाट बनेको माटो बढी मात्रामा पाइन्छ । टारहरुमा प्राङ्गारिक लेदो माटो छ भने भिराला जग्गाहरुमा पहिरो प्रभावित माटो भएको जमीन पाइन्छ । यहाँको माटो भौतिक खियाइबाट बनेको बढी छ ।

जग्गाको किसिमलाई अध्ययन गर्दा अर्घाखाँची जिल्लामा भएका जग्गाहरु निम्न अनुसार छन् ।

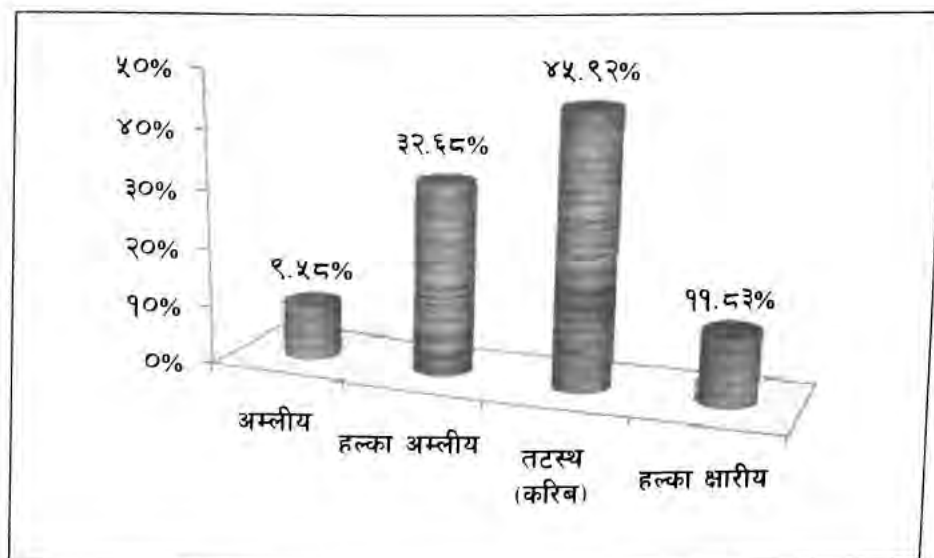
क्र. सं.	जग्गाको किसिम	मात्रा
१)	गहिरा तत्काल प्रवाहित माटोले बनेका जग्गा जसको १-२ डिग्री भिरालोपना छ ।	कम
२)	भिरालो प्रवाहित फेन, टार जसको भिरालोपना १-५ डिग्रीसम्म छ ।	कम
३)	हल्का मात्रामा भिरालो प्रवाहित लेदो माटो जुन जग्गाको भिरालोपना ०-५ डिग्री छ ।	कम
४)	तत्काल प्रवाहित समथल जग्गा जुन जग्गा १ डिग्री भन्दा कम भिराला जग्गा	कम
५)	माथिल्ला टार प्रवाहित लेदो जुन जग्गा १ डिग्री भन्दा कम भिराला जग्गा	कम
६)	धेरै काटिएका प्रवाहित लेदो माटो र फेन जुन जग्गाहरु ०-२० डिग्री भिराला छन् ।	कम
७)	समथल प्रवाहित लेदो माटो जुन जग्गा १-२ डिग्री भिराला छन् ।	कम
८)	होचा टार र प्रवाहित लेदो माटो जुन जग्गा १ डिग्री भन्दा कम भिराला छन् ।	मध्यम
९)	मध्यमदेखि धेरै भिराला जग्गा	धेरै
१०)	हालैका नदी र बालुवा, ढुङ्गा भएका जग्गा	कम
११)	भिरालादेखि धेरै भिराला जग्गाहरु	धेरै
१२)	साना साना पहाडहरुले बनेका जग्गाहरु	कम
१३)	हल्का भिराला जग्गाहरु	धेरै

प्रयोगशालामा प्राप्त भएका माटोका नमूनाको परीक्षण परिणाम

अर्घाखाँची जिल्लाको नक्सामा अंकित माटोका नमूना संकलन गरी प्रयोगशालामा ल्याई सकेपछि माटोको प्रतिक्रिया, प्राङ्गारिक पदार्थ, नाइट्रोजन, फस्फोरस र पोटासको परीक्षण गरिएको थियो। माटोको परीक्षणको आधारमा वर्गीकरण गरी तलको तालिका र ग्राफमा परिणत गरिएको छ। जसमा अर्घाखाँची जिल्लामा माटोको प्रतिक्रिया समग्र रूपमा तटस्थ, नाइट्रोजनको स्थिति अधिक देखि मध्यम, प्राङ्गारिक पदार्थ मध्यम, फस्फोरस अत्याधिक देखि मध्यम र पोटासको स्थिति मध्यम देखिन्छ। नतिजा विस्तृत रूपमा तलको तालिका र ग्राफमा देखाइएको छ।

१) माटोको प्रतिक्रिया

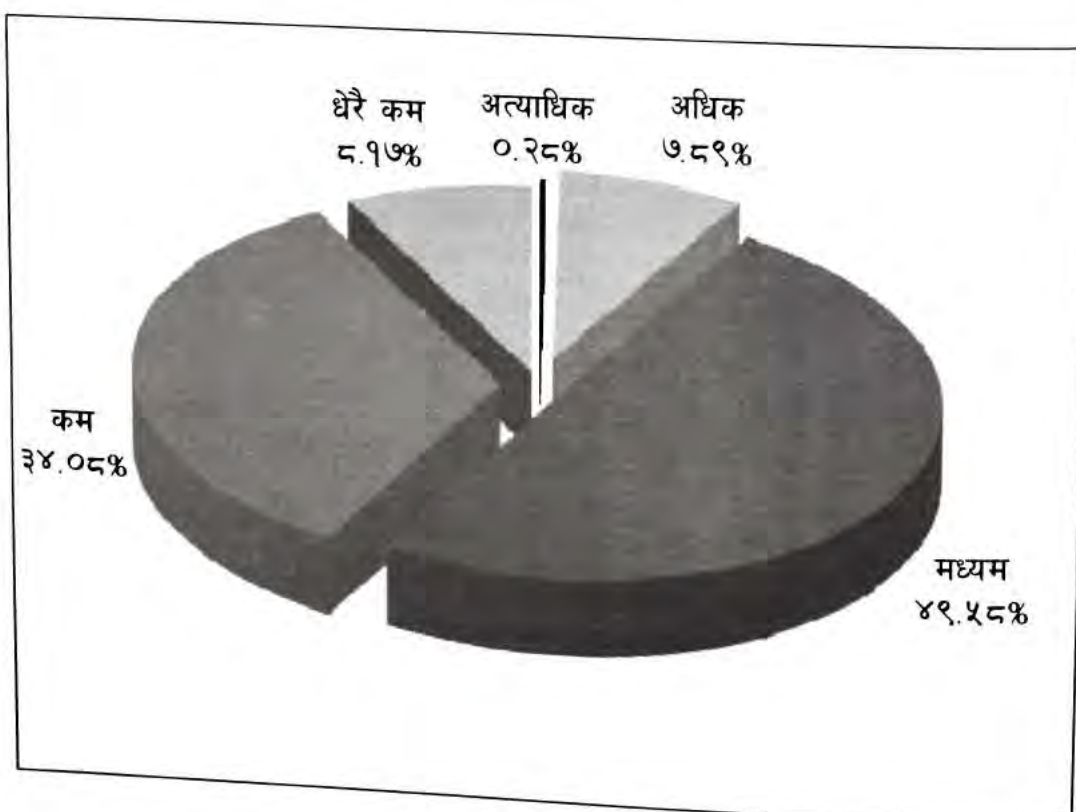
सि. नं.	प्रतिक्रिया	नमूना संख्या	नमूना संख्याको प्रतिशत	ढाकेको क्षेत्र (हे.)
१	अम्लीय	३४	९.५८%	१,५०३
२	हल्का अम्लीय	११६	३२.६८%	७,७३५
३	तटस्थ	१६३	४५.९२%	३३,७०३
४	हल्का क्षारीय	४२	११.८३%	१,१८१
	जम्मा	३५५	१००.००%	४४,१२२

माटोको प्रतिक्रिया स्थिति

२) प्राङ्गारिक पदार्थ

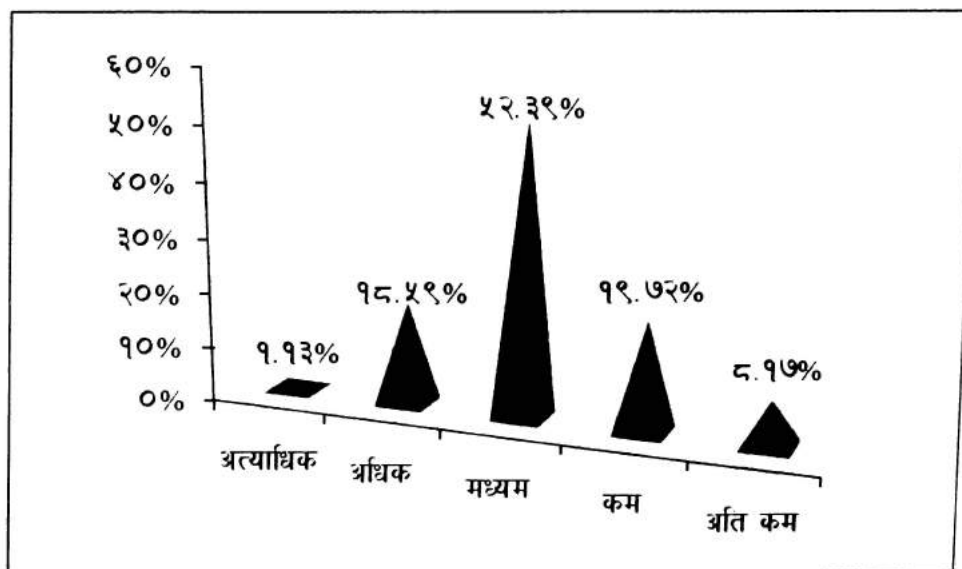
सि. नं.	प्रतिक्रिया	नमूना संख्या	नमूना संख्याको प्रतिशत	ढाकेको क्षेत्र (हे.)
१	अत्याधिक	१	०.२८%	२७
२	अधिक	२८	७.८९%	७६४
३	मध्यम	१७६	४९.५८%	३५,२०२
४	कम	१२१	३४.०८%	६,२१३
५	धेरै कम	२९	८.१७%	१,९१६
	जम्मा	३५५	१००.००%	४४,१२२

प्राङ्गारिक पदार्थको स्थिति

३) जम्मा नाइट्रोजन

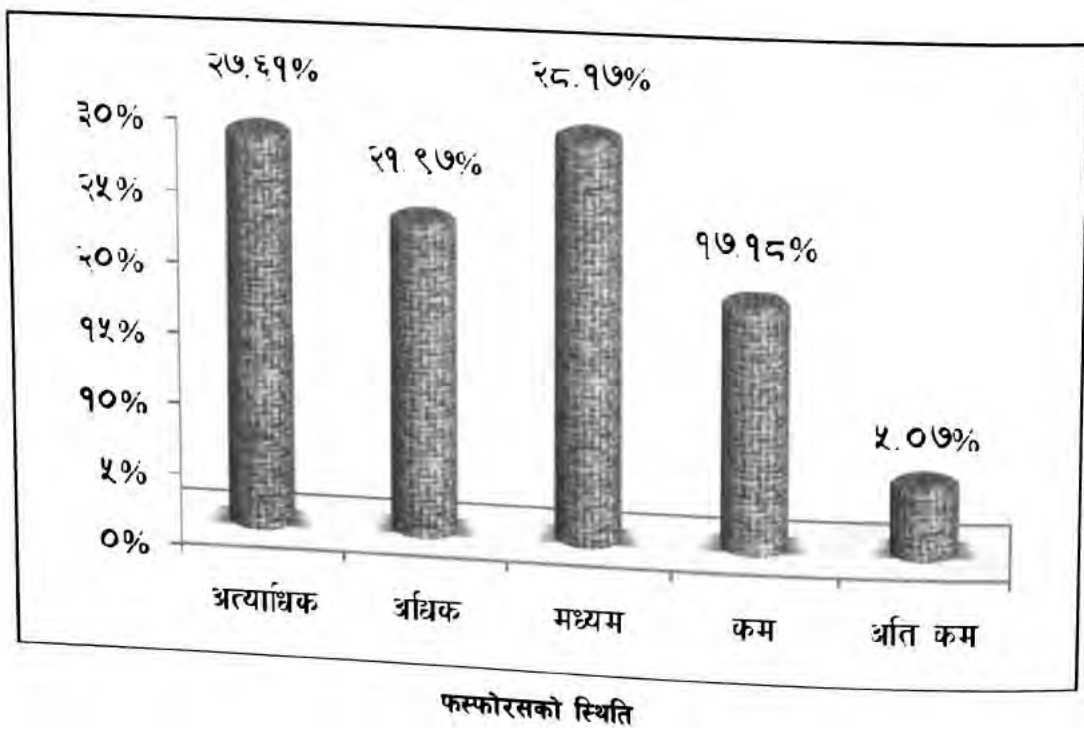
सि. नं.	प्रतिक्रिया	नमूना संख्या	नमूना संख्याको प्रतिशत	ढाकेको क्षेत्र (हे.)
१	अत्याधिक	४	१.१३%	३१
२	अधिक	६६	१८.५९%	३२१९
३	मध्यम	१८६	५२.३९%	३६०४१
४	कम	७०	१९.७२%	३६८०
५	धेरै कम	२९	८.१७%	११५१
	जम्मा	३५५	१००.००%	४४१२२

नाइट्रोजनको स्थिति

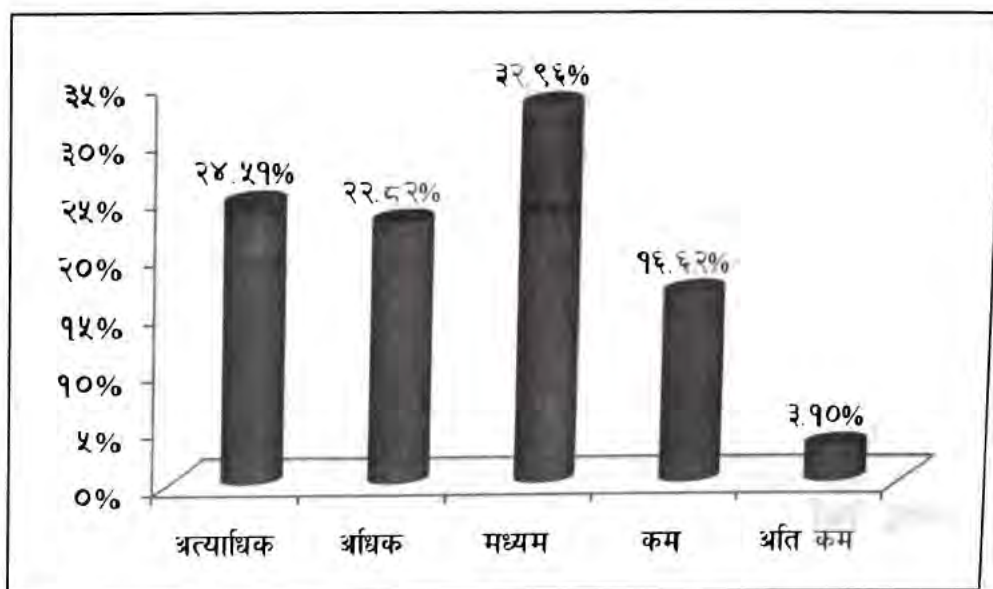
४) विरुवालाई प्राप्त हुने फस्फोरस

सि. नं.	प्रतिक्रिया	नमूना संख्या	नमूना संख्याको प्रतिशत	ढाकेको क्षेत्र (हे.)
१	अत्याधिक	९८	२७.६१%	७,४१३
२	अधिक	७८	२१.९७%	३,८८३
३	मध्यम	१००	२८.१७%	२७,२७३
४	कम	६१	१७.१८%	४,३९८
५	अति कम	१८	५.०७%	१,१५५
	जम्मा	३५५	१००.००%	४४,१२२

५) विरुवालाई प्राप्त हुने पोट्यास

सि. नं.	प्रतिक्रिया	नमूना संख्या	नमूना संख्याको प्रतिशत	ढाकेको क्षेत्र (हे.)
१	अत्याधिक	८७	२४.५१%	३,६५३
२	अधिक	८१	२२.८२%	४,६७३
३	मध्यम	११७	३२.९६%	३२,४७६
४	कम	५९	१६.६२%	३,०९५
५	अति कम	११	३.१०%	२२५
	जम्मा	३५५	१००.००%	४४,१२२

पोट्यासको स्थिति

माटोको उर्वराशक्ति व्यवस्थापनको लागि सिफारिश

१) माटोको प्रतिक्रिया

माटोको प्रतिक्रिया भन्नाले माटोमा अम्लीयपना क्षारीयपनाको स्थितिलाई जनाउँदछ। यसलाई हामी पि.एच.भन्ने गर्दछौं। माटो अम्लीय वा क्षारीय भएमा विरुवालाई उपलब्ध हुने खाद्य तत्वको उपलब्धतामा फरक पर्दछ। विरुवालाई आवश्यक पर्ने विभिन्न १३ वटा खाद्यतत्वहरु विभिन्न पि.एच.मानमा विभिन्न तरिकाले उपलब्ध हुने गर्दछन्। हामीले खेती गर्ने बालीहरु कुनै अम्लीय माटोमा र कुनै क्षारीय माटोमा राम्रो उत्पादन दिने खालका हुन्छन्। त्यसैले माटोको पि.एच.मान सहि राख्न लगाउने वाली अनुसार निर्भर रहन्छ। साधारणतया अम्लीय माटोमा हामीले प्रयोग गरेका केही खाद्यतत्वहरुको घुलनशिल बढी हुन्छ र विरुवालाई विष हुन जान्छ भने क्षारीय माटोमा हामीले प्रयोग गरेका केही खाद्य तत्वहरु अघुलनशिल हुन गई विरुवालाई उपलब्ध हुन सक्दैन। तसर्थ माटोको पि.एच. सुधार गर्दा अम्लीय माटोमा कृषि चुनको प्रयोग गर्नु पर्दछ भने क्षारीय माटोमा हरियोमलको प्रयोगमा जोड दिनु पर्दछ तर कुन वाली लगाउने हो त्यसमा पनि ध्यान पुर्‍याउनु पर्दछ। विभिन्न पि.एच.मानमा विभिन्न खाद्यतत्वको उपलब्धता फरक फरक हुने हुँदा खेती गर्न पूर्व माटो जाँच गराउनुको साथै तलको टेबुलमा दिइएको पोषकतत्वको उपलब्धतामा पनि ध्यान दिनु पर्दछ।

क) विरुवालाई विभिन्न पि.एच.मानमा हुने पोषकतत्वको उपलब्धता

पोषक तत्वहरु	पि.एच. मान	उपलब्धता
नाइट्रोजन	६.० देखि ८ सम्म	राम्रोसँग उपलब्ध हुन्छ।
फस्फोरस	६.५ देखि ७.५ सम्म	
पोटास	६.५ देखि माथि	"
सल्फर	६.० देखि माथि	"
क्याल्सियम	७.० देखि माथि	"
म्याग्नेसियम	७.० देखि माथि	"
आइरन	६.० देखि तल	"
म्याग्नीज	६.५ देखि तल	"
बोरन	७.५ देखि तल	"
बोरन	८.७ देखि माथि	"
कपर जिंक	७.५ देखि तल	"
मोलिब्डेनम	७.० देखि देखि	"

ख) विभिन्न पि.एच.मानमा राम्रो उत्पादन हुने बालीहरूको विवरण :

सि.नं	बाली	पि.एच.मान	सि.नं	बाली	पि.एच. मान
१	कुरिलो	५.२ देखि ७.०	१८	आँप	५.५ देखि ७.०
२	केरा	६.० ,, ७.५	१९	प्याज	५.५ ,, ६.५
३	जौ	६.५ ,, ८.५	२०	केराउ	६.० ,, ७.५
४	कोदो	५.२ ,, ७.०	२१	भुइँकटहर	५.० ,, ६.५
५	बन्दा	६.० ,, ७.०	२२	आलु	४.८ ,, ६.५
६	अमिलो फलफूल	५.५ ,, ६.५	२३	मुला	६.५ ,, ७.५
७	नरिवल	६.० ,, ७.५	२४	तोरी	६.० ,, ६.५
८	कफी	४.५ ,, ७.०	२५	धान	५.० ,, ६.५
९	काउली	६.५ ,, ७.५	२६	भटमास	६.० ,, ७.०
१०	धनिया	६.० ,, ७.०	२७	तरुल	६.० ,, ८.०
११	कपास	५.० ,, ६.०	२८	सूर्यमुखी	६.० ,, ७.५
१२	बोडी	५.० ,, ६.५	२९	सखरखण्ड	५.८ ,, ६.०
१३	फर्सि	६.० ,, ७.३	३०	चिया	४.० ,, ५.५
१४	लसुन	६.५ ,, ७.५	३१	सुर्ति	५.५,, ७.५
१५	बदाम	५.३ ,, ६.६	३२	टमाटर	५.५ ,, ७.०
१६	सनै	६.० ,, ७.९	३३	गहुँ	५.५ ,, ७.५
१७	मकै	५.५ ,, ७.५	३४	अदुवा	६.८ ,, ७.०

अर्घाखाँची जिल्लाको माटाको नमूनाहरू परीक्षण गर्दा धेरैजसो जग्गाको माटो तटस्थ देखिन्छ । केही जग्गाको माटो अम्लीय देखिएको हुँदा अम्लीय माटो सुधार गर्न प्राज्ञारिक मल बढि मात्रामा प्रयोग गर्नुको साथै कृषि चुन प्रयोग गर्नु निकै जरुरी देखिन्छ । यस पुस्तिकामा सिफारिश गरिएको आधारमा कृषि चुन प्रयोग गरेमा अम्लीय माटो सुधार गर्न सकिन्छ । यसको अलावा गुणस्तरीय प्राज्ञारिक मलहरू (गोठेमल, कम्पोष्ट, हरियो मल)को प्रयोगबाट पनि अम्लीय माटोको सुधार हुन्छ ।

विभिन्न पि.एच. मानमा कृषि चुनको प्रयोग तलको टेबुलमा दिइएको छ ।

पि.एच.	कृषि चुन सिफारिश के.जी प्रति रोपनी					
	पहाड			तराइ		
	बलौटे दोमट	दोमट	चिम्टे दोमट	बलौटे दोमट	दोमट	चिम्टे दोमट
६.५	१५	२०	२४	८	१४	२२
६.३	२९	४०	४८	१५	२४	४४
६.२	४३	६०	७२	२३	३४	६४
६.१	५८	७८	९८	३०	४४	८६
६.०	७१	९२	१२०	३८	५२	१०६
५.९	८५	११०	१४६	४५	६२	१२८
५.८	९७	१२८	१६६	५२	७२	१४६
५.७	१०८	१४२	१८८	५८	८२	१६६
५.६	११९	१५८	२०८	६४	९०	१८४
५.५	१३०	१७०	२३०	७०	१००	२००
५.४	१४०	१८८	२५२	७६	११०	२२०
५.३	१५०	२०४	२७४	८१	११८	२३८
५.२	१६०	२१८	२९४	८६	१२६	२५४
५.१	१६९	२२८	३१४	९१	१३६	२७०
५.०	१७६	२४०	३३४	९६	१४२	२८६
४.९	१८४	२५२	३५४	१०१	१५०	३०२
४.८	१९१	२६२	३७४	१०६	१५८	३१६
४.७	१९९	२७२	३९०	१११	१६६	३३०
४.६	२०५	२८०	४०६	११५	१७४	३४०
४.५	२१०	२९०	४२०	१२०	१८०	३५०

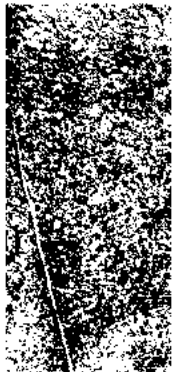
२) प्राङ्गारिक पदार्थ

प्राङ्गारिक पदार्थ बाली विरुवाको लागि र दिगो माटो व्यवस्थापनको लागि अति उपयोगी र अति आवश्यक मानिन्छ । माटोमा प्राङ्गारिक पदार्थ जस्तै : गोठेमल, कम्पोष्ट, हरियो मल आदिको प्रयोग बढि मात्रामा गर्नु पर्दछ ।

हाम्रो देशमा माटोले खोजेको मात्रामा प्राङ्गारिक पदार्थको पूर्ति निकै कम देखिन्छ । अर्घाखाँची जिल्लाको माटोमा प्राङ्गारिक पदार्थ मध्यम स्थितिमा देखिएको छ । माथि नै भनिएको छ कि प्राङ्गारिक पदार्थ माटोको लागि अति नै उपयोगी हुने हुँदा माटोमा प्रशस्त मात्रामा प्राङ्गारिक पदार्थ राख्नुपर्ने देखिन्छ । प्राङ्गारिक पदार्थले माटोलाई दिगो राख्नुको साथै उत्पादनमा पनि टेवा पुऱ्याउँदछ ।

- प्राङ्गारिक पदार्थ नाइट्रोजनको स्रोत हो ।
- प्राङ्गारिक पदार्थले विरुवाको आवश्यक पर्ने सबै किसिमका खाद्यतत्वहरु उपलब्ध गराउँदछ ।
- माटोको बनावट र बुनौटमा सुधार ल्याउँदछ ।
- प्राङ्गारिक पदार्थले पानी धारण गर्ने शक्ति बढाउँदछ ।
- माटोमा सुक्ष्म जैविक क्रियाकलाप (Microbial Activities) बढाउँदछ ।
- खाद्यतत्वलाई सुरक्षित राख्दछ र भू-क्षय (Soil Erosion) हुनबाट बचाउँदछ ।
- अम्लीय तथा क्षारीय माटोलाई सुधार गर्दछ ।
- माटोका कणहरु जोड्ने काममा Cementing Agent को रुपमा सहयोग गर्दछ ।
- माटोको उर्वराशक्तिलाई सधैं दिगो राख्दछ ।

अर्घाखाँची जिल्लाको माटो परीक्षण पश्चात प्राङ्गारिक पदार्थको स्थिति मध्यम देखिन्छ । यसको लागि सिफारिश गरिए अनुसार प्राङ्गारिक पदार्थ माटोमा सधैं बचाई राख्न त्यतिकै मात्रामा गोठेमल, कम्पोष्ट मल, हरियो मल लगायतका प्राङ्गारिक मलहरुको प्रयोग गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

अर्घाखाँची जिल्ला

प्राङ्गारिक पदार्थको स्थिति

संकेत

सिमाना रेखा

सडक

मुख्य नदी

खेती नगरिएको जग्गा

प्राङ्गारिक पदार्थको स्थिति

अत्याधिक

अधिक

मध्यम

कम

धेरै कम

नापमान

१०

०

२० कि.मी.

३) नाइट्रोजन

नाइट्रोजन तत्व विरुवाको लागि प्रमुख खाद्यतत्व भनिन्छ । हरितकण, एमिनो एसिड, प्रोटीन, प्रोटोप्लाज्म आदि नाइट्रोजनका अंश हुन् । नाइट्रोजन तत्वको विरुवामा हरियोपना ल्याउँदछ । विरुवाको विकास गराउँदछ । विरुवामा प्रोटीनको मात्रा बढाउँदछ । कार्बन जम्मा हुने प्रक्रियालाई नियन्त्रण गर्दछ । प्रकाश संश्लेषण क्रियालाई नियन्त्रण गर्दछ । वनस्पति वृद्धिलाई तिब्रता दिनुको साथै कोषको आकारलाई ठूलो बनाउँदछ, पानीको भाग बढाउँदछ, बीउ बनाउने काममा मद्दत गर्दछ र बालीको गुणस्तर बनाउने गर्दछ ।

नाइट्रोजनको कमी भएमा पुराना पातको टुप्पाबाट मध्य नसातिर पहेंलोपना बढ्दछ । विरुवा बढ्न सक्दैन । साधारणतया पातहरु फिक्का पहेंलोपना देखिन्छ । माटोमा नाइट्रोजन कमी हुनुका मुख्य कारणहरुमा माटोमा प्राङ्गारिक पदार्थको कमी, माटोमा भएको नाइट्रोजन चुहिएर, उडेर, विरुवाले उपयोग गरेर, माटोमा नाइट्रोजन स्थिरिकरण हुनु, विरुवाको आवश्यकता अनुरूप नाइट्रोजन नथपिनु आदि हुन ।

नाइट्रोजन तत्वका स्रोतहरुमा प्राङ्गारिक मल, रसायनिक मल, वर्षाको पानी, माटोको प्राङ्गारिक पदार्थ जीवाणुबाट स्थिरिकरण आदि प्रमुख हुन् ।

अर्घाखाँची जिल्लाको माटो परीक्षण पश्चात नाइट्रोजनको स्थिति मध्यम देखिन्छ । यसको लागि सिफारिश गरिए अनुसार नाइट्रोजन तत्वको मात्राको आधा भाग माटोमा प्रयोग गर्नु पर्दछ भने यसको लागि प्राङ्गारिक पदार्थ पनि प्रशस्त मात्रामा प्रयोग गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

४) फस्फोरस

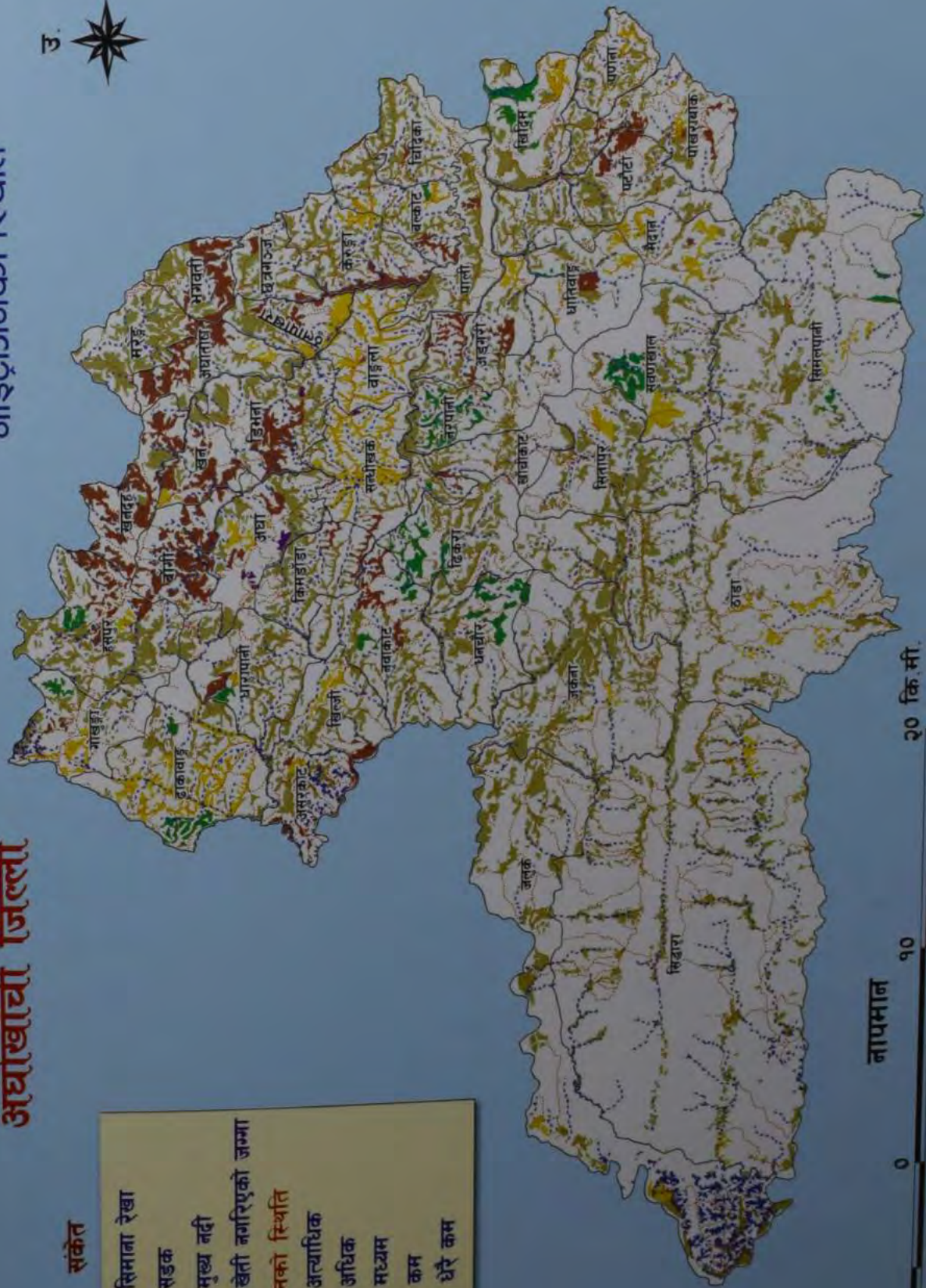
फस्फोरस बाली विरुवाको लागि आवश्यक पर्ने प्रमुख तत्व हो । फस्फोरस सबै जीवित कोषिकामा पाइन्छ । फस्फोरसको मुख्य काम जराको विकास, समयमै बाली पकाउने दलहन बालीमा गिर्खा बनाउने, पात, दाना र विरुवाको गुणस्तर बढाउने आदि कामको लागि फस्फोरस तत्वको आवश्यकता पर्दछ । यदि फस्फोरसको कमी हुन गएमा बोट-विरुवाका पातमा वैजनी रंग देखिनु, जराको विकास रोकिनु, बालीको विकास रोकिनु, बाली समयमा नपाक्नु, बीउ र दाना गुणस्तरयुक्त पोटिला नहुनु जस्ता लक्षणहरु देखा पर्दछन् । फस्फोरसको मुख्य स्रोत भनेको एप्पेटाइट खनिज हो । अन्य स्रोतमा रसायनिक एवं प्राङ्गारिक मलहरु नै हो ।

अर्घाखाँची जिल्लाको माटोको नमूना परिक्षण पश्चात फस्फोरसको स्थिति मध्यम देखिन्छ । यसको लागि विभिन्न बाली विरुवाहरुमा फस्फोरस मलखाद प्रयोग गर्दा मध्यम देखिएकोमा सिफारिशको आधा भाग अधिक देखिएकोमा पुरा भाग र कम देखिएकोमा एक चौथाई मलखाद प्रयोग गर्नुको साथै गुणस्तरयुक्त प्राङ्गारिक मलहरु प्रशस्त मात्रामा प्रयोग गर्नु पर्दछ ।

अर्घाखोंची जिल्हा

नाइट्रोजनको स्थिति

नापमान

90

9

२० कि.मी.

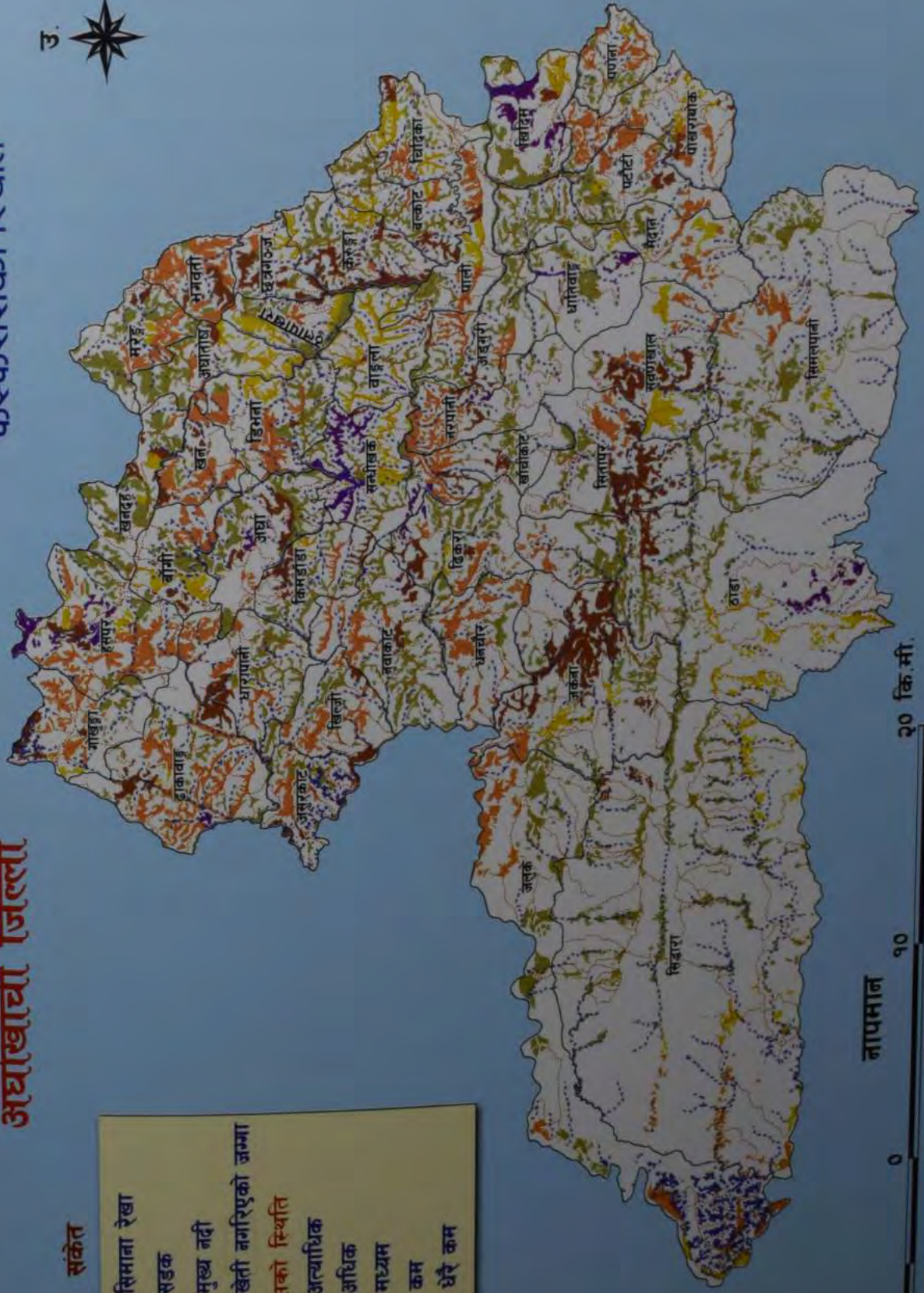
90

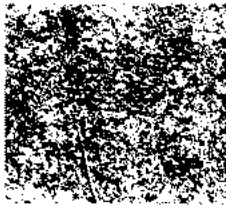
अर्घाखाँची जिल्ला

फस्फरोसको स्थिति

संकेत

१० ० १० २० कि.मी.

५) पोटास

पोटास तत्व पनि बाली विरुवालाई आवश्यक पर्ने प्रमुख तत्व मध्ये एक हो । पोटासले विरुवामा प्रोटीन संश्लेषणको लागि पेप्टाइड बोनडको निर्माण गर्छ र प्रकाश संश्लेषणमा सहयोग पुऱ्याउँछ साथै यसले माड तथा चिनी बनाउन र परिवहन गर्न, रोगकीराको आक्रमण रोक्न, दानालाई पोटिलो पार्ने, जाडो तथा अन्य अवरोधकहरुलाई सहन सक्ने क्षमता बढाउन सहयोग गर्दछ । पोटास तत्वले विरुवाको शारीरिक निर्माणमा गहन भूमिका खेल्दछ । माटोमा पोटास तत्वको कमी भएमा कार्बाहाइड्रेड, न्यूक्लिक एसिड र प्रोटीनको मात्रमा गिरावट आउँदछ । डाँठ, काण्डहरु कमजोर भएर जान्छन् । रोगकीराको आक्रमण बढ्दछ । विरुवा बढ्न सक्दैन । विरुवाका हाँगाका अन्तर गाँठा छोटिन्छन् । विरुवा ढल्दछ । विरुवाका दाना चाउरिने जस्ता लक्षण देखा पर्दछन् । पोटासको मुख्य श्रोत भनेको विनियम योग्य पोटास हो । यसको अलावा विरुवाको अवशेष, प्राङ्गारिक मल, रसायनिक मल आदि हुन् ।

अर्घाखाँची जिल्लामा पोटासको स्थिति मध्यम देखिन्छ । हाम्रो देशको माटोमा पोटासको मात्रा बढी भएता पनि कृषकहरुले माटोमा पोटासयुक्त मल कमै प्रयोग गर्ने हुँदा प्रत्येक वर्ष माटोमा पोटास तत्वको कमी हुँदै गएको छ । तसर्थ अन्य मलहरु जस्तै माटोमा पोटासयुक्त मलहरु प्रयोग गरेमा चाहे जस्तो उत्पादन लिन सकिन्छ भने माटोको उर्वराशक्ति स्थिति पनि बिग्रन पाउँदैन ।

अर्घाखाँची जिल्ला

पोटासको स्थिति

नाप्यमान

20 कि.मी.

सिफारिश तथा सुझाव

अतः माटोको उर्वराशक्ति नक्सा तयार गर्न परीक्षण गरिएका माटोको नमूनाहरूको नतिजाका आधारमा समग्ररूपमा अर्घाखाँची जिल्लाको माटोको पि.एच. तटस्थ, माटोमा भएको प्राङ्गारिक पदार्थ मध्यम, माटोमा भएको नाइट्रोजन मध्यम, माटोमा भएको फस्फोरस मध्यम र पोट्यास मध्यम देखिन्छ । यसकारण पनि अर्घाखाँची जिल्लाको माटोको पि.एच. बाहेक नाइट्रोजन, पोट्यास, फस्फोरस र प्राङ्गारिक पदार्थहरूको स्थिति सन्तोषजनक देखिदैन । माटोलाई दिगो राख्न सिफारिश बमोजिम मलखादको प्रयोग बाहेक तलका कुराहरूलाई ध्यानमा राखी खेतीपाती गरेमा माटो दिगो रहनुको साथै चाहे जस्तो उत्पादन लिन सकिन्छ ।

- माटोमा प्राङ्गारिक पदार्थको प्रयोग प्रशस्त मात्रा गर्ने ।
- रसायनिक मलको प्रयोग जथाभावी नगरी सिफारिश अनुसार मात्र गर्ने ।
- बाली प्रणालीमा सुधारको लागि कोशे बालीहरूको पनि खेती गर्ने ।
- माटो बगनबाट बचाउन भूक्षयको रोकथाम गर्ने ।
- कम्पोष्ट बनाउने तरिकामा सुधार गरी गुणस्तरयुक्त कम्पोष्ट प्रयोग गर्ने ।
- अम्लीय तथा क्षारीय माटोको सुधार गर्ने ।
- भिराला जग्गाबाट माटो बगन नदिन गहरा बनाइ खेती गर्ने ।
- हरियो मलको प्रयोग गर्ने ।
- माटोको एकीकृत व्यवस्थापन अनुसार खेती प्रणाली गर्ने ।
- वन संरक्षणमा विशेष ध्यान दिने ।
- कृषि वनको अवधारणालाई प्रयोगमा ल्याउने ।
- एकीकृत माटो व्यवस्थापनको अवधारणालाई पालना गर्ने ।

सन्दर्भ र सामाग्री

- १) एकीकृत खाद्यतत्व व्यवस्थापन कार्य पुस्तिका, माटो परीक्षण तथा सेवा शाखा, हरिहरभवन, ललितपुर ।
- २) वार्षिक कृषि विकास कार्यक्रम तथा तथ्याङ्क पुस्तिका, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, अर्घाखाँची ।
- ३) LRMP, Land Utilization Reports, 1986.
- ४) Jaishy SN, SN Mandal, T. Fujimoto, TB Karki, KH Maskey (1999), Study Report on Organic Manure & Micronutrients.
- ५) ITC Syllabus Soil Survey Methodology, K5, G.W.W. Elbersen, 1991.
- ६) गुल्मी जिल्लाको उर्वराशक्ति नक्सा ।
- ७) Nature and Properting of Soil, N.C. Brady
- ८) Soil Survey course, Physiography and soil, J.A Zinck
- ९) Introduction to Soil and soil Fertility, T.B. Khatri Chhetri
- १०) रुपन्देही जिल्लाको माटोको उर्वरा शक्ति नक्सा
- ११) जुम्ला जिल्लाको माटोको उर्वरा शक्ति नक्सा, २०६६
- १२) वार्षिक प्रगति पुस्तिका, २०६६, माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय, हरिहरभवन ।

अर्घाखाँची जिल्लाको माटो परीक्षणको नतिजा

नमूना नं.	प्रयोगशाला नं.	कृषकको नाम	ठेगाना	जग्गाको प्रकार	माटो विश्लेषण नतिजा				
					पि.एच	नाइट्रोजन	फस्फोरस	पोटास	प्राङ्गारिक पदार्थ
१	४१	नुनबहादुर बि.सी.	सिमलपानी ७	बारी	हल्का अम्लीय	कम	कम	मध्यम	कम
२	४२	नुनबहादुर बि.सी.	सिमलपानी ७	खेत	हल्का अम्लीय	कम	मध्यम	मध्यम	कम
३	४३	केशवबहादुर बि.सी.	सिमलपानी ७	खेत	तटस्थ	कम	मध्यम	मध्यम	कम
४	४४	सकुन्तला बि.सी.	सिमलपानी ७	बारी	तटस्थ	धेरै कम	कम	कम	धेरै कम
५	४५	इन्द्रकला बि.सी.	सिमलपानी ४	बारी	तटस्थ	धेरै कम	मध्यम	अधिक	धेरै कम
६	४६	कमला खनाल	सिमलपानी ९	खेत	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम
७	४७	विष्णु क्षेत्री	सिमलपानी ९	बारी	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम
८	४८	यमबहादुर पाण्डे	सिमलपानी ९	बारी	तटस्थ	मध्यम	अधिक	अधिक	मध्यम
९	४९	निमबहादुर आचार्य	जुकेना ६	बारी	तटस्थ	मध्यम	अधिक	अत्याधिक	मध्यम
१०	५०	पम्फा बेल्वासे	जुकेना ६	खेत	तटस्थ	कम	कम	मध्यम	कम
११	५१	नगेन्द्र पौडेल	जुकेना ५	बारी	तटस्थ	मध्यम	अधिक	अत्याधिक	मध्यम
१२	५२	विष्णु पौडेल	जुकेना ७	खेत	हल्का अम्लीय	मध्यम	कम	मध्यम	कम
१३	५३	प्रेमनारायण पौडेल	जुकेना ५	बारी	तटस्थ	मध्यम	अधिक	अत्याधिक	मध्यम
१४	५४	बेलकुमारी घर्ती	जुकेना २	खेत	तटस्थ	कम	कम	अधिक	कम
१५	५५	सुशिला घर्ती	जुकेना ४	बारी	तटस्थ	मध्यम	अधिक	अत्याधिक	मध्यम
१६	५६	निमानन्द पौडेल	जुकेना ५	खेत	तटस्थ	कम	कम	मध्यम	कम
१७	५७	मूंगा रोकाहा	जलुके ७	बारी	तटस्थ	कम	अत्याधिक	अत्याधिक	कम
१८	५८	मुनबहादुर गरौजा	जलुके ७	खेत	तटस्थ	मध्यम	अधिक	मध्यम	मध्यम
१९	५९	लोकसरा गाहा	जलुके २	खेत	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम
२०	६०	शान्ता गाहा	जलुके २	बारी	तटस्थ	मध्यम	अधिक	अत्याधिक	मध्यम
२१	६१	निर्मला गरौजा	जलुके ९	बारी	तटस्थ	कम	अत्याधिक	मध्यम	कम
२२	६२	जंगबहादुर कुमाल	जलुके ३	खेत	क्षारीय	मध्यम	अधिक	मध्यम	मध्यम
२३	६३	जंगबहादुर कुमाल	जलुके ३	बारी	हल्का अम्लीय	कम	अत्याधिक	अधिक	कम
२४	६४	वसन्त ब. अधिकारी	जलुके ४	खेत	तटस्थ	मध्यम	कम	कम	कम
२५	६५	ऋषबहादुर खनाल	ठाडा १	खेत	तटस्थ	मध्यम	कम	कम	कम
२६	६६	नन्दबहादुर थापा	ठाडा ४	खेत	हल्का अम्लीय	मध्यम	कम	मध्यम	कम
२७	६७	नन्दबहादुर थापा	ठाडा ४	बारी	क्षारीय	कम	कम	अधिक	कम
२८	६८	मोहनलाल भुसाल	ठाडा ३	खेत	हल्का अम्लीय	कम	धेरै कम	कम	कम
२९	६९	मोहनलाल भुसाल	ठाडा ३	बारी	तटस्थ	कम	धेरै कम	अधिक	कम
३०	७०	ज्योतीप्रसाद पाण्डे	ठाडा ९	खेत	तटस्थ	मध्यम	अधिक	मध्यम	मध्यम
३१	७१	कमानसिंह दर्लामी	ठाडा २	बारी	तटस्थ	कम	कम	मध्यम	कम
३२	७२	यमलाल खनाल	ठाडा ८	बारी	तटस्थ	कम	अधिक	अधिक	कम
३३	७३	धनबहादुर गाहा	सिद्धारा ७	खेत	तटस्थ	कम	मध्यम	मध्यम	कम
३४	७४	धनबहादुर गाहा	सिद्धारा ७	बारी	तटस्थ	कम	धेरै कम	अधिक	कम
३५	७५	भीमबहादुर बेल्वासे	सिद्धारा १	खेत	तटस्थ	कम	धेरै कम	कम	कम
३६	७६	भीमबहादुर बेल्वासे	सिद्धारा १	बारी	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	अत्याधिक	मध्यम

नमूना नं.	प्रयोगशाला नं.	कृषकको नाम	ठेगाना	जग्गाको प्रकार	माटो विश्लेषण नतिजा				
					पि.एच	नाइट्रोजन	फस्फोरस	पोटास	प्राश्नारिक पदार्थ
३७	७७	जीतबहादुर परियार	सिद्धारा ४	खेत	क्षारीय	मध्यम	कम	मध्यम	मध्यम
३८	७८	निर्मला परियार	सिद्धारा ४	बारी	तटस्थ	मध्यम	अधिक	अधिक	कम
३९	७९	पदम बेल्वासे	सिद्धारा ३	खेत	तटस्थ	मध्यम	कम	मध्यम	मध्यम
४०	८०	पदम बेल्वासे	सिद्धारा ३	बारी	हल्का अम्लीय	मध्यम	अधिक	अधिक	कम
४१	८१	तिलकराज बेल्वासे	सुवर्णखाल ३	बारी	हल्का अम्लीय	मध्यम	अधिक	मध्यम	मध्यम
४२	८२	तिलकराज बेल्वासे	सुवर्णखाल ३	खेत	हल्का अम्लीय	कम	धेरै कम	कम	कम
४३	८३	घनश्याम बेल्वासे	सुवर्णखाल १	बारी	हल्का अम्लीय	कम	अधिक	अधिक	कम
४४	८४	टानबहादुर थापा	सुवर्णखाल ३	बारी	तटस्थ	धेरै कम	अत्याधिक	अत्याधिक	धेरै कम
४५	८५	मीनप्रसाद बेल्वासे	सुवर्णखाल ६	बारी	हल्का अम्लीय	मध्यम	मध्यम	अत्याधिक	मध्यम
४६	८६	मीनप्रसाद बेल्वासे	सुवर्णखाल ६	बारी	हल्का अम्लीय	मध्यम	कम	मध्यम	मध्यम
४७	८७	सीता भट्टराई	सुवर्णखाल ८	खेत	क्षारीय	मध्यम	अत्याधिक	मध्यम	मध्यम
४८	८८	सीता भट्टराई	सुवर्णखाल ८	बारी	हल्का अम्लीय	मध्यम	अत्याधिक	मध्यम	मध्यम
४९	८९	चन्द्रकला थापा	सीता ६	खेत	तटस्थ	मध्यम	अधिक	मध्यम	कम
५०	९०	तमबहादुर रेशमी	सीता ६	बारी	तटस्थ	मध्यम	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
५१	९१	मीनराज घिमिरे	सीता ५	खेत	क्षारीय	मध्यम	अत्याधिक	मध्यम	कम
५२	९२	टेकबहादुर क्षेत्री	सीता ४	बारी	तटस्थ	धेरै कम	अधिक	मध्यम	धेरै कम
५३	९३	कमलप्रसाद न्यौपाने	सीता १	बारी	तटस्थ	मध्यम	अत्याधिक	अत्याधिक	कम
५४	९४	गोपाल खत्री	सीता ८	बारी	तटस्थ	कम	अत्याधिक	अधिक	कम
५५	९५	दिनेश क्षत्री	सीता ५	बारी	तटस्थ	मध्यम	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
५६	९६	विष्णुहरि घिमिरे	सीता ९	बारी	तटस्थ	मध्यम	अधिक	अत्याधिक	मध्यम
५७	९७	तुलसा पौडेल	पणेना १	पाखो	क्षारीय	कम	अत्याधिक	अत्याधिक	कम
५८	९८	मोहन पोखेल	पणेना ८	पाखो	तटस्थ	कम	कम	अत्याधिक	कम
५९	९९	हुमकान्त पोखेल	पणेना ९	पाखो	तटस्थ	मध्यम	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
६०	१००	कल्पना पौडेल	पणेना १	खेत	अम्लीय	मध्यम	धेरै कम	मध्यम	कम
६१	१०१	माधवराज गौतम	पणेना ३	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
६२	१०२	बुद्धिनाथ गौतम	पणेना २	खेत	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	कम	मध्यम
६३	१०३	वसुन्धरा गौतम	पणेना ३	खेत	क्षारीय	मध्यम	मध्यम	कम	कम
६४	१०४	वेदप्रसाद पोखेल	पणेना ६	खेत	क्षारीय	कम	मध्यम	कम	कम
६५	१०५	दुर्गाराज गौतम	पोखराथोक १	खेत	क्षारीय	कम	मध्यम	कम	कम
६६	१०६	प्रकाश भट्टराई	पोखराथोक १	पाखो	तटस्थ	अधिक	अत्याधिक	अत्याधिक	अधिक
६७	१०७	सकुन्तला गौतम	पोखराथोक १	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
६८	१०८	मिनराज गौतम	पोखराथोक ३	खेत	तटस्थ	मध्यम	अधिक	मध्यम	मध्यम
६९	१०९	सितादेवी गौतम	पोखराथोक ६	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	अत्याधिक	अधिक	मध्यम
७०	११०	डिल्लीराज गौतम	पोखराथोक २	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	अधिक	अधिक	मध्यम
७१	१११	कृष्णप्रसाद भट्टराई	पोखराथोक १	खेत	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम
७२	११२	धुवराज गौतम	पोखराथोक १	खेत	क्षारीय	मध्यम	कम	मध्यम	कम
७३	११३	सिन्धु ज्ञवाली	खिदिम ८	पाखो	तटस्थ	धेरै कम	धेरै कम	मध्यम	धेरै कम
७४	११४	सुमित्रा नेपाली	खिदिम ८	खेत	क्षारीय	कम	धेरै कम	मध्यम	कम

नमूना नं.	प्रयोगशाला नं.	कृषकको नाम	ठेगाना	जग्गाको प्रकार	माटो विश्लेषण नतिजा				
					पि.एच	नाइट्रोजन	फस्फोरस	पोटास	प्राज्ञारिक पदार्थ
७५	११५	कमला परियार	खिदिम ४	पाखो	क्षारीय	मध्यम	मध्यम	अधिक	कम
७६	११६	देवीप्रसाद ज्ञवाली	खिदिम २	पाखो	तटस्थ	धेरै कम	धेरै कम	अधिक	धेरै कम
७७	११७	टिकाराम कोइराला	खिदिम १	खेत	क्षारीय	मध्यम	अधिक	मध्यम	कम
७८	११८	नारायण प्र. गौतम	खिदिम १	पाखो	तटस्थ	कम	धेरै कम	अधिक	कम
७९	११९	हरिमाया पौडेल	खिदिम ८	खेत	हल्का अम्लीय	कम	धेरै कम	मध्यम	कम
८०	१२०	शान्ता गैरे	खिदिम २	खेत	क्षारीय	कम	कम	कम	कम
८१	१२१	भागिरथा अधिकारी	पटौटी ९	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
८२	१२२	टिका घिमिरे	पटौटी ३	पाखो	तटस्थ	अधिक	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
८३	१२३	वेदराज पोखेल	पटौटी ९	खेत	हल्का अम्लीय	मध्यम	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
८४	१२४	गंगा भट्टराई	पटौटी ९	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	अधिक	अधिक	मध्यम
८५	१२५	कमला भट्टराई	पटौटी २	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	मध्यम	अत्याधिक	कम
८६	१२६	नारायण घिमिरे	पटौटी ९	खेत	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	कम	मध्यम
८७	१२७	डिलकुमारी घिमिरे	पटौटी २	खेत	तटस्थ	मध्यम	कम	कम	मध्यम
८८	१२८	शान्ता घिमिरे	पटौटी ९	खेत	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	कम	मध्यम
८९	१२९	कमला पाण्डे	पाली ६	पाखो	तटस्थ	अधिक	अत्याधिक	अत्याधिक	अधिक
९०	१३०	खुमकला पाण्डे	पाली ४	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	अधिक	अत्याधिक	मध्यम
९१	१३१	हुमनाथ पाण्डे	पाली ४	पाखो	तटस्थ	मध्यम	कम	अत्याधिक	मध्यम
९२	१३२	अलिअहमद खाँ	पाली ३	खेत	तटस्थ	मध्यम	कम	मध्यम	मध्यम
९३	१३३	लोकबहादुर क्षेत्री	पाली १	खेत	तटस्थ	मध्यम	कम	मध्यम	कम
९४	१३४	चन्द्रमणि घिमिरे	पाली १	खेत	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम
९५	१३५	सीता न्यौपाने	पाली ६	पाखो	तटस्थ	कम	मध्यम	अत्याधिक	कम
९६	१३६	नुरमोहमद अली	पाली २	खेत	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	कम	मध्यम
९७	१३७	जानका अधिकारी	मैदान ५	खेत	हल्का अम्लीय	मध्यम	अत्याधिक	कम	कम
९८	१३८	शान्ता भट्टराई	मैदान १	पाखो	क्षारीय	कम	कम	मध्यम	कम
९९	१३९	दमलाल घिमिरे	मैदान ८	पाखो	तटस्थ	कम	अत्याधिक	अत्याधिक	कम
१००	१४०	मणिराम न्यौपाने	मैदान ७	पाखो	अम्लीय	मध्यम	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
१०१	१४१	भुविलाल घिमिरे	मैदान ७	खेत	तटस्थ	अधिक	अत्याधिक	अत्याधिक	अधिक
१०२	१४२	वेदराज गैरे	मैदान १	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम
१०३	१४३	वेदराज गैरे	मैदान १	खेत	तटस्थ	मध्यम	कम	अत्याधिक	मध्यम
१०४	१४४	सावित्रा घिमिरे	मैदान ३	पाखो	तटस्थ	कम	मध्यम	कम	कम
१०५	१४५	तुलसीराम पौडेल	धातिवाङ्ग ६	पाखो	तटस्थ	कम	धेरै कम	अधिक	कम
१०६	१४६	भोजराज पौडेल	धातिवाङ्ग ८	पाखो	तटस्थ	मध्यम	अधिक	अत्याधिक	मध्यम
१०७	१४७	शोभा पौडेल (क)	धातिवाङ्ग ६	पाखो	तटस्थ	अधिक	मध्यम	अधिक	मध्यम
१०८	१४८	गोविन्दप्रसाद पौडेल	धातिवाङ्ग ६	खेत	हल्का अम्लीय	मध्यम	कम	अधिक	मध्यम
१०९	१४९	कमला पौडेल	धातिवाङ्ग ८	खेत	अम्लीय	धेरै कम	मध्यम	कम	धेरै कम
११०	१५०	शोभा पौडेल (ख)	धातिवाङ्ग ८	खेत	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	कम	कम
१११	१५१	लालमणि पौडेल	धातिवाङ्ग २	खेत	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	धेरै कम	कम
११२	१५२	श्यामलाल पौडेल	धातिवाङ्ग ४	खेत	तटस्थ	कम	अधिक	कम	कम

नमूना नं.	प्रयोगशाला नं.	कृषकको नाम	ठेगाना	जग्गाको प्रकार	माटो विश्लेषण नतिजा				
					पि.एच	नाइट्रोजन	फस्फोरस	पोटास	प्राश्नारिक पदार्थ
११३	१५३	हेमराज भुषाल	मरेङ्ग ३	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम	कम
११४	१५४	तुलसीराम भुषाल	मरेङ्ग ३	खेत	अम्लीय	मध्यम	कम	कम	कम
११५	१५५	गणेशप्रसाद भुषाल	मरेङ्ग ३	पाखो	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	कम	मध्यम
११६	१५६	चन्द्रमणि आचार्य	मरेङ्ग १	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	कम	मध्यम	मध्यम
११७	१५७	नारायण आचार्य	मरेङ्ग ७	खेत	हल्का अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम
११८	१५८	रोमकान्त आचार्य	मरेङ्ग ७	खेत	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम
११९	१५९	शिवलाल कुँवर	मरेङ्ग १	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	अधिक	अत्याधिक	मध्यम
१२०	१६०	सराएबोति मरासिनी	मरेङ्ग ७	खेत	तटस्थ	मध्यम	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
१२१	१६१	शारदा कुलेरट	मरेङ्ग ८	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	अत्याधिक	मध्यम	मध्यम
१२२	१६२	देवराज खत्री	अर्घातोष ९	पाखो	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	अधिक	मध्यम
१२३	१६३	शिवलाल आचार्य	अर्घातोष ६	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	अत्याधिक	मध्यम	मध्यम
१२४	१६४	खेमराज पौडेल	अर्घातोष ५	पाखो	तटस्थ	अधिक	अत्याधिक	अत्याधिक	अधिक
१२५	१६५	विष्णु पौडेल	अर्घातोष ५	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	मध्यम	अधिक	मध्यम
१२६	१६६	बाबुराम पौडेल	अर्घातोष ५	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	अधिक	मध्यम	मध्यम
१२७	१६७	गीता पौडेल	अर्घातोष ५	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	कम	अत्याधिक	मध्यम
१२८	१६८	अर्जुना पाण्डे	अर्घातोष ३	खेत	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	मध्यम	कम
१२९	१६९	उषा खनाल	अर्घातोष ३	खेत	तटस्थ	मध्यम	कम	कम	कम
१३०	१७०	सकुन्तला पाण्डे	अर्घातोष ३	खेत	क्षारीय	कम	कम	धेरै कम	कम
१३१	१७१	रामु पाण्डे	भगवती ८	पाखो	अम्लीय	मध्यम	अत्याधिक	मध्यम	मध्यम
१३२	१७२	कृष्णप्रसाद पाण्डे	भगवती ६	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	अधिक	मध्यम	अधिक
१३३	१७३	भुविलाल पाण्डे	भगवती ७	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	अधिक	मध्यम	मध्यम
१३४	१७४	गोमा पाण्डे	भगवती ७	खेत	तटस्थ	मध्यम	अत्याधिक	मध्यम	मध्यम
१३५	१७५	बाबुराम पाण्डे	भगवती ८	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	अत्याधिक	अधिक	मध्यम
१३६	१७६	बिनिराम पाण्डे	भगवती ५	खेत	अम्लीय	अधिक	अत्याधिक	अधिक	मध्यम
१३७	१७७	लालमणि पाण्डे	भगवती ७	खेत	अम्लीय	मध्यम	अधिक	कम	मध्यम
१३८	१७८	भुविन्द्र पाण्डे	भगवती ५	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	अत्याधिक	मध्यम	मध्यम
१३९	१७९	प्रेमनारायण न्यौपाने	भगवती ४	खेत	हल्का अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम
१४०	१८०	राधा पन्त	चिदिका २	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
१४१	१८१	माया सुनार	चिदिका २	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम	कम
१४२	१८२	बसीर मिया	चिदिका ५	खेत	हल्का अम्लीय	मध्यम	मध्यम	कम	कम
१४३	१८३	मनकला न्यौपाने	चिदिका २	खेत	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	कम	मध्यम
१४४	१८४	सोमबहादुर कुमाल	चिदिका १	खेत	तटस्थ	मध्यम	कम	कम	कम
१४५	१८५	रामजी पाण्डे	चिदिका १	खेत	हल्का अम्लीय	कम	मध्यम	धेरै कम	कम
१४६	१८६	इन्सु मिया	चिदिका ५	पाखो	अम्लीय	मध्यम	कम	मध्यम	मध्यम
१४७	१८७	जैनुल मिया	चिदिका ५	पाखो	अम्लीय	मध्यम	अधिक	कम	कम
१४८	१८८	प्रेम आचार्य	छत्रगञ्ज ६	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम
१४९	१८९	किशोर थापा	छत्रगञ्ज ६	पाखो	अम्लीय	मध्यम	अधिक	अधिक	मध्यम
१५०	१९०	शिव शाहा	छत्रगञ्ज २	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	अधिक	मध्यम	मध्यम

नमूना नं.	प्रयोगशाला नं.	कृषकको नाम	ठेगाना	जग्गाको प्रकार	माटो विश्लेषण नतिजा				
					पि.एच	नाइट्रोजन	फस्फोरस	पोटास	प्राज्ञारिक पदार्थ
१५१	१९१	शिव शाहा	छत्रगञ्ज २	पाखो	अम्लीय	मध्यम	अधिक	अत्याधिक	मध्यम
१५२	१९२	मोतीलाल पन्थी	छत्रगञ्ज २	खेत	अम्लीय	कम	मध्यम	कम	कम
१५३	१९३	यमप्रसाद पाण्डे	छत्रगञ्ज २	खेत	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	कम	कम
१५४	१९४	राधा रायमाझी	छत्रगञ्ज १	खेत	अम्लीय	मध्यम	कम	कम	कम
१५५	१९५	कृष्णप्रसाद पराजुली	छत्रगञ्ज ९	खेत	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	कम	कम
१५६	१९६	नैनराज पौडेल	छत्रगञ्ज ९	पाखो	अम्लीय	अधिक	अत्याधिक	अधिक	अधिक
१५७	१९७	सीता भुषाल	बल्कोट ३	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	अधिक	अत्याधिक	मध्यम
१५८	१९८	अमृता लामिछाने	बल्कोट ३	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	अत्याधिक	अधिक	मध्यम
१५९	१९९	मोतीबहादुर कुमाल	बल्कोट ३	खेत	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	कम	मध्यम
१६०	२००	तुलसीराम लामिछाने	बल्कोट ३	खेत	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	कम	मध्यम
१६१	२०१	लक्ष्मी पाण्डे	बल्कोट ३	पाखो	तटस्थ	मध्यम	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
१६२	२०२	छविनाल खनाल	बल्कोट २	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	अधिक	अत्याधिक	मध्यम
१६३	२०३	शोभाखर पाण्डे	बल्कोट २	खेत	हल्का अम्लीय	धेरै कम	कम	कम	धेरै कम
१६४	२०४	रामप्रसाद भुषाल	बल्कोट ६	खेत	अम्लीय	कम	अत्याधिक	कम	कम
१६५	२०५	टोपबहादुर न्यौपाने	बल्कोट ५	खेत	हल्का अम्लीय	कम	मध्यम	धेरै कम	कम
१६६	२०६	नमबहादुर शारु	केरुङ्गा ५	पाखो	तटस्थ	अधिक	अधिक	अधिक	मध्यम
१६७	२०७	सिता भुषाल	केरुङ्गा ५	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	अधिक	अधिक	मध्यम
१६८	२०८	भीमप्रसाद खनाल	केरुङ्गा ३	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
१६९	२०९	दुर्गाप्रसाद खनाल	केरुङ्गा ६	पाखो	अम्लीय	कम	कम	मध्यम	कम
१७०	२१०	खगराज खनाल	केरुङ्गा ७	खेत	हल्का अम्लीय	मध्यम	मध्यम	कम	कम
१७१	२११	गोमनबहादुर वि.क.	केरुङ्गा १	खेत	क्षारीय	कम	कम	धेरै कम	कम
१७२	२१२	लिलामणी पाण्डे	केरुङ्गा ४	खेत	तटस्थ	कम	कम	कम	कम
१७३	२१३	चुडामणी पाण्डे	केरुङ्गा १	खेत	हल्का अम्लीय	मध्यम	अधिक	मध्यम	मध्यम
१७४	२१४	धर्मराज काफ्ले	केरुङ्गा १	खेत	तटस्थ	मध्यम	अधिक	मध्यम	मध्यम
१७५	२१५	जीवलाल खनाल	केरुङ्गा ४	खेत	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	अत्याधिक	मध्यम
१७६	२१६	गोविन्द खनाल	केरुङ्गा ४	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	अधिक	अधिक	मध्यम
१७७	२१७	कृष्णा खडका	हंसपुर ७	खेत	हल्का अम्लीय	मध्यम	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
१७८	२१८	लक्ष्मण मरासिनी	हंसपुर ८	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	धेरै कम	अत्याधिक	मध्यम
१७९	२१९	प्रेम मरासिनी	हंसपुर ८	खेत	अम्लीय	कम	कम	मध्यम	कम
१८०	२२०	तोरण घ.म.	हंसपुर ४	बारी	अम्लीय	अधिक	मध्यम	अत्याधिक	मध्यम
१८१	२२१	निरबहादुर थापा	हंसपुर २	बारी	हल्का अम्लीय	धेरै कम	कम	मध्यम	धेरै कम
१८२	२२२	शिवप्रसाद अधिकारी	हंसपुर २	खेत	हल्का अम्लीय	मध्यम	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
१८३	२२३	तुलसीराम अधिकारी	हंसपुर २	खेत	हल्का अम्लीय	धेरै कम	अत्याधिक	मध्यम	धेरै कम
१८४	२२४	मानबहादुर बस्नेत	हंसपुर ९	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	अधिक	अधिक	मध्यम
१८५	२२५	रामकृष्ण घिमिरे	गोखुङ्गा ३	बारी	हल्का अम्लीय	मध्यम	अत्याधिक	अधिक	मध्यम
१८६	२२६	भुविराम घ.म.	गोखुङ्गा २	बारी	तटस्थ	अधिक	अत्याधिक	अत्याधिक	अधिक
१८७	२२७	प्रेम घ.म.	गोखुङ्गा ४	बारी	अम्लीय	कम	अत्याधिक	अत्याधिक	कम
१८८	२२८	घनश्याम खनाल	गोखुङ्गा ९	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	अत्याधिक	अत्याधिक	अधिक

नमूना नं.	प्रयोगशाला नं.	कृषकको नाम	ठेगाना	जग्गाको प्रकार	माटो विश्लेषण नतिजा				
					पि.एच	नाइट्रोजन	फस्फोरस	पोटास	प्राकारिक पदार्थ
१८९	२२९	ठाकुरप्रसाद पौडेल	गोखुङ्गा ७	पाखो	तटस्थ	धेरै कम	अत्याधिक	अत्याधिक	धेरै कम
१९०	२३०	गिरी पौडेल	गोखुङ्गा ७	खेत	हल्का अम्लीय	मध्यम	अधिक	मध्यम	कम
१९१	२३१	कमला पौडेल	गोखुङ्गा ६	खेत	हल्का अम्लीय	मध्यम	अधिक	अधिक	मध्यम
१९२	२३२	कमल थापा	गोखुङ्गा १	खेत	तटस्थ	कम	अधिक	अधिक	कम
१९३	२३३	जीवनारायण चुदाली	धारापानी ९	खेत	तटस्थ	मध्यम	अत्याधिक	अत्याधिक	कम
१९४	२३४	सीता चुदाली	धारापानी ४	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	मध्यम	अधिक	मध्यम
१९५	२३५	भोजराज चुदाली	धारापानी ४	खेत	तटस्थ	मध्यम	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
१९६	२३६	मिना चुदाली	धारापानी ४	पाखो	तटस्थ	मध्यम	कम	कम	कम
१९७	२३७	लक्ष्मी नेपाली	धारापानी ५	खेत	तटस्थ	धेरै कम	अधिक	अधिक	धेरै कम
१९८	२३८	दधिराम बन्जाडे	धारापानी ५	पाखो	तटस्थ	कम	मध्यम	अत्याधिक	कम
१९९	२३९	सुवास बन्जाडे	धारापानी ८	पाखो	तटस्थ	अधिक	अधिक	अत्याधिक	मध्यम
२००	२४०	देवबहादुर सुनार	धारापानी १	खेत	तटस्थ	मध्यम	अधिक	मध्यम	कम
२०१	२४१	देविराम भट्टराई	ढाकावाङ्ग ७	खेत	तटस्थ	कम	अत्याधिक	अधिक	कम
२०२	२४२	रविलाल पौडेल	ढाकावाङ्ग ७	खेत	हल्का अम्लीय	कम	कम	अधिक	कम
२०३	२४३	पदम पौडेल	ढाकावाङ्ग २	खेत	तटस्थ	मध्यम	कम	मध्यम	कम
२०४	२४४	रुद्रबहादुर भाट	ढाकावाङ्ग ८	बारी	हल्का अम्लीय	धेरै कम	मध्यम	कम	धेरै कम
२०५	२४५	लक्ष्मी पौडेल	ढाकावाङ्ग ५	बारी	तटस्थ	कम	अत्याधिक	अधिक	कम
२०६	२४६	विमला बेल्वासे	ढाकावाङ्ग ६	बारी	तटस्थ	धेरै कम	अत्याधिक	मध्यम	धेरै कम
२०७	२४७	नुमानन्द बेल्वासे	ढाकावाङ्ग ६	बारी	अम्लीय	कम	अत्याधिक	अत्याधिक	कम
२०८	२४८	गणपति पौडेल	ढाकावाङ्ग ७	बारी	हल्का अम्लीय	मध्यम	अधिक	मध्यम	मध्यम
२०९	२४९	तेजबहादुर वि.क.	खन ३	बारी	हल्का अम्लीय	अधिक	अत्याधिक	अत्याधिक	अधिक
२१०	२५०	लक्ष्मी गौतम	खन ३	बारी	हल्का अम्लीय	कम	अधिक	अत्याधिक	कम
२११	२५१	कृष्णा खनाल	खन ४	खेत	हल्का अम्लीय	मध्यम	अधिक	मध्यम	मध्यम
२१२	२५२	लक्ष्मी खनाल	खन २	खेत	अम्लीय	कम	मध्यम	मध्यम	कम
२१३	२५३	कृष्णबहादुर सुनार	खन २	खेत	हल्का अम्लीय	अधिक	अत्याधिक	अत्याधिक	अधिक
२१४	२५४	राजमीप्रसाद शर्मा	खन २	खेत	हल्का अम्लीय	अधिक	अत्याधिक	अधिक	अधिक
२१५	२५५	सुमित्रा वि.क.	खन ८	पाखो	अम्लीय	अधिक	अधिक	अधिक	अधिक
२१६	२५६	कृषिराम पोखेल	खन ९	पाखो	अम्लीय	अधिक	अत्याधिक	अत्याधिक	अधिक
२१७	२५७	तेजबहादुर वि.क.	खनदह ३	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	अत्याधिक	अत्याधिक	अधिक
२१८	२५८	लक्ष्मी गौतम	खनदह ३	पाखो	अम्लीय	अधिक	मध्यम	अत्याधिक	मध्यम
२१९	२५९	गंगाराम खनाल	खनदह ६	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	अधिक	मध्यम	मध्यम
२२०	२६०	शालिकराम खनाल	खनदह ६	खेत	अम्लीय	मध्यम	कम	मध्यम	मध्यम
२२१	२६१	बाबुराम खनाल	खनदह ५	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	अधिक	मध्यम	अधिक
२२२	२६२	भुवानन्द खनाल	खनदह ७	खेत	अम्लीय	मध्यम	कम	मध्यम	मध्यम
२२३	२६३	तिलकराम खनाल	खनदह २	खेत	हल्का अम्लीय	अधिक	मध्यम	अत्याधिक	अधिक
२२४	२६४	रामबहादुर खड्का	खनदह ४	खेत	हल्का अम्लीय	अधिक	मध्यम	अधिक	मध्यम
२२५	२६५	भोजराज भुषाल	बाँगी ९	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	अत्याधिक	अत्याधिक	अधिक
२२६	२६६	टिका खड्का	बाँगी ७	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	कम	मध्यम	मध्यम

नमूना नं.	प्रयोगशाला नं.	कृषकको नाम	ठेगाना	जग्गाको प्रकार	माटो विश्लेषण नतिजा				
					पि.एच	नाइट्रोजन	फस्फोरस	पोटास	प्राज्ञारिक पदार्थ
२२७	२६७	देविराम भुषाल	बाँगी ६	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	अधिक	मध्यम	मध्यम
२२८	२६८	दिनामणी थापा	बाँगी ३	पाखो	अम्लीय	अधिक	मध्यम	मध्यम	मध्यम
२२९	२६९	शेरबहादुर बस्नेत	बाँगी २	खेत	हल्का अम्लीय	अधिक	मध्यम	मध्यम	मध्यम
२३०	२७०	विष्णुबहादुर खड्का	बाँगी ९	खेत	अम्लीय	अधिक	मध्यम	मध्यम	मध्यम
२३१	२७१	कमल पन्थी	बाँगी ५	खेत	अम्लीय	अधिक	कम	कम	अधिक
२३२	२७२	देविराम खड्का	बाँगी ३	खेत	तटस्थ	अधिक	कम	अत्याधिक	मध्यम
२३३	२७३	भोजबहादुर बस्नेत	वाडला ७	खेत	हल्का अम्लीय	कम	कम	मध्यम	कम
२३४	२७४	खेमराज श्रेष्ठ	वाडला ५	खेत	हल्का अम्लीय	कम	मध्यम	मध्यम	कम
२३५	२७५	रामलाल श्रेष्ठ	वाडला ३	खेत	तटस्थ	कम	मध्यम	मध्यम	कम
२३६	२७६	खिमप्रसाद श्रेष्ठ	वाडला ३	खेत	तटस्थ	मध्यम	कम	मध्यम	कम
२३७	२७७	बालकुमारी थापा	वाडला ४	बारी	तटस्थ	अधिक	अधिक	अधिक	मध्यम
२३८	२७८	मानबहादुर बस्नेत	वाडला २	बारी	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	अत्याधिक	मध्यम
२३९	२७९	खुसदिन मियाँ	वाडला १	बारी	हल्का अम्लीय	मध्यम	कम	मध्यम	कम
२४०	२८०	शोभाखर भुषाल	वाडला ९	खेत	तटस्थ	कम	कम	मध्यम	कम
२४१	२८१	मणिराम पाण्डे	ठूलापोखर ९	खेत	तटस्थ	कम	मध्यम	अधिक	कम
२४२	२८२	शालिकराम बन्जाडे	ठूलापोखर ८	खेत	तटस्थ	कम	कम	अधिक	कम
२४३	२८३	जगदिश पौडेल	ठूलापोखर ७	बारी	हल्का अम्लीय	अधिक	अधिक	अधिक	अधिक
२४४	२८४	चिरञ्जीवी पौडेल	ठूलापोखर ६	बारी	हल्का अम्लीय	अधिक	अत्याधिक	अधिक	मध्यम
२४५	२८५	खुमानन्द पन्थी	ठूलापोखर २	बारी	हल्का अम्लीय	मध्यम	कम	मध्यम	कम
२४६	२८६	हरिलाल पौडेल	ठूलापोखर ५	बारी	हल्का अम्लीय	मध्यम	मध्यम	अधिक	कम
२४७	२८७	नमकला पौडेल	ठूलापोखर ४	बारी	हल्का अम्लीय	मध्यम	कम	अधिक	मध्यम
२४८	२८८	कृष्णदेव पाण्डे	ठूलापोखर १	बारी	हल्का अम्लीय	अधिक	मध्यम	अत्याधिक	मध्यम
२४९	२८९	श्यामलाल राना	डिभर्ना ४	खेत	हल्का अम्लीय	मध्यम	अत्याधिक	मध्यम	मध्यम
२५०	२९०	तेजबहादुर बस्याल	डिभर्ना ५	खेत	हल्का अम्लीय	मध्यम	अत्याधिक	अधिक	मध्यम
२५१	२९१	कृष्णप्रसाद आचार्य	डिभर्ना २	बारी	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	अधिक	कम
२५२	२९२	शेरबहादुर क्षत्री	डिभर्ना २	पाखो	तटस्थ	मध्यम	अधिक	अधिक	कम
२५३	२९३	कुलबहादुर कुँवर	डिभर्ना ३	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	मध्यम	अधिक	मध्यम
२५४	२९४	खिमप्रसाद श्रेष्ठ	डिभर्ना ६	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	अत्याधिक	कम	मध्यम
२५५	२९५	छविलाल आचार्य	डिभर्ना ७	पाखो	हल्का अम्लीय	अत्याधिक	अत्याधिक	अधिक	अधिक
२५६	२९६	गोपालप्रसाद श्रेष्ठ	डिभर्ना ८	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	मध्यम	कम	मध्यम
२५७	२९७	भरतमणि पोखरेल	अर्घा ५	खेत	हल्का अम्लीय	कम	मध्यम	धेरै कम	कम
२५८	२९८	भरत आचार्य	अर्घा ५	खेत	हल्का अम्लीय	मध्यम	धेरै कम	कम	मध्यम
२५९	२९९	चिरञ्जीवी भुषाल	अर्घा ७	खेत	तटस्थ	अधिक	अधिक	मध्यम	अधिक
२६०	३००	बलबहादुर थापा	अर्घा ७	खेत	तटस्थ	अत्याधिक	अधिक	अधिक	अत्याधिक
२६१	३०१	रणबहादुर वि.क.	अर्घा १	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	अधिक	मध्यम	मध्यम
२६२	३०२	शान्ता घर्ती	अर्घा ५	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	अधिक	मध्यम	अधिक
२६३	३०३	वसन्त आचार्य	अर्घा ९	पाखो	हल्का अम्लीय	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम	अधिक
२६४	३०४	देवकीनन्दन भुषाल	अर्घा ६	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम

नमूना नं.	प्रयोगशाला नं.	कृषकको नाम	ठेगाना	जग्गाको प्रकार	माटो विश्लेषण नतिजा				
					पि.एच	नाइट्रोजन	फस्फोरस	पोटास	प्राकारिक पदार्थ
२६५	३०५	टानबहादुर नेपाली	सन्धिखर्क ९	खेत	तटस्थ	मध्यम	कम	धेरै कम	कम
२६६	३०६	उमबहादुर नेपाली	सन्धिखर्क ९	खेत	हल्का अम्लीय	कम	धेरै कम	धेरै कम	कम
२६७	३०७	मधु श्रेष्ठ	सन्धिखर्क ७	खेत	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	मध्यम	कम
२६८	३०८	गंगाराम भुषाल	सन्धिखर्क ६	खेत	हल्का अम्लीय	मध्यम	धेरै कम	मध्यम	मध्यम
२६९	३०९	जित ब. रानामगर	सन्धिखर्क ३	खेत	तटस्थ	कम	धेरै कम	कम	कम
२७०	३१०	दधिराम सोमै	सन्धिखर्क २	खेत	तटस्थ	कम	धेरै कम	धेरै कम	कम
२७१	३११	हरिबहादुर रायमाझी	सन्धिखर्क ८	पाखो	हल्का अम्लीय	अत्याधिक	अधिक	अधिक	अधिक
२७२	३१२	यमकला मुखिया	सन्धिखर्क ५	खेत	अम्लीय	कम	कम	कम	कम
२७३	३१३	जगनाथ मरासेनी	किमडाँडा १	खेत	क्षारीय	मध्यम	मध्यम	अधिक	मध्यम
२७४	३१४	नारायण प्र. भुषाल	किमडाँडा ६	खेत	क्षारीय	मध्यम	मध्यम	कम	मध्यम
२७५	३१५	रामजीप्रसाद भुषाल	किमडाँडा ७	खेत	क्षारीय	मध्यम	मध्यम	कम	मध्यम
२७६	३१६	भिमलाल भुषाल	किमडाँडा ७	खेत	तटस्थ	मध्यम	अधिक	मध्यम	मध्यम
२७७	३१७	गिरीराज सापकोटा	किमडाँडा २	पाखो	तटस्थ	मध्यम	कम	मध्यम	मध्यम
२७८	३१८	गोपाल कुँवर	किमडाँडा ३	पाखो	तटस्थ	मध्यम	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
२७९	३१९	माया राना	किमडाँडा ४	पाखो	तटस्थ	अधिक	मध्यम	अत्याधिक	अधिक
२८०	३२०	युवराज अर्याल	किमडाँडा ५	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	अधिक	अधिक	मध्यम
२८१	३२१	मोहन आचार्य	अड्गुरी ४	खेत	हल्का अम्लीय	मध्यम	मध्यम	कम	मध्यम
२८२	३२२	सूर्यप्रसाद सुवेदी	अड्गुरी ४	पाखो	तटस्थ	अधिक	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
२८३	३२३	उमानन्द आचार्य	अड्गुरी ३	पाखो	तटस्थ	अधिक	अत्याधिक	अधिक	अधिक
२८४	३२४	छविलाल खनाल	अड्गुरी ६	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	अत्याधिक	अधिक	मध्यम
२८५	३२५	भेषराज पौडेल	अड्गुरी ९	खेत	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम
२८६	३२६	शेषराज पौडेल	अड्गुरी ९	पाखो	क्षारीय	मध्यम	अत्याधिक	अधिक	मध्यम
२८७	३२७	खगबहादुर थापा	अड्गुरी ८	पाखो	तटस्थ	अधिक	अत्याधिक	अत्याधिक	अधिक
२८८	३२८	चोपलाल न्यौपाने	अड्गुरी ६	पाखो	तटस्थ	अधिक	अधिक	अधिक	मध्यम
२८९	३२९	चेतबहादुर रानामगर	सन्धिखर्क १	खेत	क्षारीय	मध्यम	कम	कम	कम
२९०	३३०	शिवलाल भट्टराई	सन्धिखर्क ४	पाखो	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	मध्यम	कम
२९१	३३१	विष्णुप्रसाद आचार्य	सन्धिखर्क ७	खेत	क्षारीय	कम	मध्यम	कम	कम
२९२	३३२	लेखनाथ भुषाल	अर्घा ७	खेत	क्षारीय	मध्यम	मध्यम	कम	मध्यम
२९३	३३३	नुमराज न्यौपाने	वाडला ६	पाखो	हल्का अम्लीय	कम	कम	अधिक	कम
२९४	३३४	विष्णुप्रसाद पौडेल	अड्गुरी ६	पाखो	तटस्थ	कम	मध्यम	अधिक	कम
२९५	३३५	शालिकराम बेल्वासे	अड्गुरी ९	पाखो	क्षारीय	कम	मध्यम	अधिक	कम
२९६	३३६	गुणानिधी न्यौपाने	नरपानी ५	पाखो	तटस्थ	मध्यम	अत्याधिक	अधिक	मध्यम
२९७	३३७	ज्ञानकुमारी थापा	नरपानी ६	पाखो	तटस्थ	धेरै कम	अत्याधिक	अत्याधिक	धेरै कम
२९८	३३८	सरिता खत्री	नरपानी २	पाखो	तटस्थ	धेरै कम	अत्याधिक	अधिक	धेरै कम
२९९	३३९	ज्ञानबहादुर वि.क.	नरपानी ६	पाखो	तटस्थ	धेरै कम	अत्याधिक	मध्यम	धेरै कम
३००	३४०	पदमबहादुर थापा	नरपानी ६	खेत	तटस्थ	धेरै कम	अधिक	मध्यम	धेरै कम
३०१	३४१	जितबहादुर कुँवर	नरपानी २	खेत	क्षारीय	मध्यम	अधिक	मध्यम	मध्यम
३०२	३४२	हुमाकान्त न्यौपाने	नरपानी ६	खेत	क्षारीय	मध्यम	मध्यम	कम	मध्यम

(५२)

अर्घाखाँची जिल्लाको अर्थशास्त्रिक नक्सा

नमूना नं.	प्रयोगशाला नं.	कृषकको नाम	ठेगाना	जग्गाको प्रकार	माटो विश्लेषण नतिजा				
					पि.एच	नाइट्रोजन	फस्फोरस	पोटास	प्राज्ञातिक पदार्थ
३०३	३४३	मेघबहादुर खत्री	नरपानी ६	खेत	क्षारीय	मध्यम	मध्यम	कम	मध्यम
३०४	३४४	रिता खड्का	खाँचीकोट ८	पाखो	तटस्थ	धेरै कम	अत्याधिक	अत्याधिक	धेरै कम
३०५	३४५	नित्यानन्द चुदाली	खाँचीकोट ८	पाखो	तटस्थ	अधिक	अधिक	मध्यम	अधिक
३०६	३४६	दिलदार हुसेन	खाँचीकोट ५	पाखो	तटस्थ	धेरै कम	अत्याधिक	मध्यम	धेरै कम
३०७	३४७	मधु के.सी.	खाँचीकोट ६	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम
३०८	३४८	थपमबहादुर के.सी.	खाँचीकोट ५	खेत	तटस्थ	मध्यम	अधिक	मध्यम	मध्यम
३०९	३४९	टिकाराम खनाल	खाँचीकोट ५	खेत	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	धेरै कम	मध्यम
३१०	३५०	कमला आचार्य	खाँचीकोट ५	खेत	हल्का अम्लीय	कम	कम	कम	कम
३११	३५१	फतकला भुषाल	खाँचीकोट ४	खेत	तटस्थ	मध्यम	अधिक	मध्यम	मध्यम
३१२	३५२	रामप्रसाद पोखेल	ढिकुरा २	पाखो	तटस्थ	मध्यम	अधिक	अधिक	मध्यम
३१३	३५३	उमकला घिमिरे	ढिकुरा ३	पाखो	तटस्थ	धेरै कम	कम	अत्याधिक	धेरै कम
३१४	३५४	कृष्ण ब. रायमाझी	ढिकुरा १	पाखो	हल्का अम्लीय	मध्यम	अत्याधिक	अधिक	मध्यम
३१५	३५५	सुप्रकाश खनाल	ढिकुरा २	पाखो	तटस्थ	धेरै कम	अधिक	अधिक	धेरै कम
३१६	३५६	कमलप्रसाद घिमिरे	ढिकुरा २	पाखो	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	मध्यम	कम
३१७	३५७	नारायण प्र. घिमिरे	ढिकुरा २	पाखो	तटस्थ	धेरै कम	अत्याधिक	अत्याधिक	धेरै कम
३१८	३५८	टोपबहादुर के.सी.	ढिकुरा १	खेत	क्षारीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम
३१९	३५९	हुमकला के.सी.	ढिकुरा १	खेत	क्षारीय	मध्यम	मध्यम	कम	कम
३२०	३६०	हेमराज घिमिरे	ढिकुरा २	खेत	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	धेरै कम	मध्यम
३२१	३६१	हिमकला खनाल	ढिकुरा २	खेत	क्षारीय	मध्यम	मध्यम	कम	कम
३२२	३६२	बुद्धिप्रसाद भट्टराई	धनचौर ६	पाखो	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	मध्यम	कम
३२३	३६३	खुविराम खनाल	धनचौर ३	पाखो	हल्का अम्लीय	अधिक	अत्याधिक	अत्याधिक	अधिक
३२४	३६४	फर्सुराम भट्टराई	धनचौर ६	खेत	तटस्थ	धेरै कम	मध्यम	अत्याधिक	धेरै कम
३२५	३६५	सरिता रायमाझी	धनचौर ७	पाखो	तटस्थ	मध्यम	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
३२६	३६६	कमला भट्टराई	धनचौर ६	खेत	तटस्थ	धेरै कम	अत्याधिक	अत्याधिक	धेरै कम
३२७	३६७	टनप्रसाद भट्टराई	धनचौर ६	पाखो	तटस्थ	धेरै कम	अत्याधिक	अत्याधिक	धेरै कम
३२८	३६८	जितबहादुर नेपाली	धनचौर १	पाखो	तटस्थ	धेरै कम	अत्याधिक	अत्याधिक	धेरै कम
३२९	३६९	शिव जि.सी.	धनचौर १	खेत	क्षारीय	मध्यम	मध्यम	कम	मध्यम
३३०	३७०	सावित्रा भट्टराई	धनचौर २	खेत	तटस्थ	धेरै कम	अत्याधिक	अधिक	धेरै कम
३३१	३७१	दलबहादुर के.सी.	नुवाकोट २	पाखो	तटस्थ	धेरै कम	अत्याधिक	अत्याधिक	धेरै कम
३३२	३७२	भिमलाल पन्थी	नुवाकोट १	पाखो	तटस्थ	मध्यम	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
३३३	३७३	कृष्ण खत्री	नुवाकोट ६	पाखो	तटस्थ	अधिक	मध्यम	अधिक	मध्यम
३३४	३७४	शशीधर खत्री	नुवाकोट २	खेत	तटस्थ	मध्यम	अत्याधिक	अधिक	मध्यम
३३५	३७५	लिलामणी पांडेल	नुवाकोट ३	पाखो	तटस्थ	अधिक	अधिक	अधिक	मध्यम
३३६	३७६	जगदिश्वर पन्थी	नुवाकोट १	खेत	क्षारीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम	कम
३३७	३७७	मुकुन्द खनाल	नुवाकोट ६	खेत	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम
३३८	३७८	लक्ष्मीनारायण पौडेल	नुवाकोट १	खेत	क्षारीय	मध्यम	मध्यम	कम	मध्यम
३३९	३७९	तुलसीराम श्रेष्ठ	खिल्जी ३	पाखो	तटस्थ	मध्यम	अधिक	अधिक	मध्यम
३४०	३८०	दुर्गाप्रसाद गैरे	खिल्जी ९	पाखो	तटस्थ	कम	कम	मध्यम	कम

नमूना नं.	प्रयोगशाला नं.	कृषकको नाम	ठेगाना	जग्गाको प्रकार	माटो विश्लेषण नतिजा				
					पि.एच	नाइट्रोजन	फस्फोरस	पोटास	प्राकारिक पदार्थ
३४१	३८१	टिकाराम गैरे	खिल्जी ५	पाखो	तटस्थ	मध्यम	अधिक	अत्याधिक	मध्यम
३४२	३८२	गोविन्द बेल्वासे	खिल्जी ४	पाखो	क्षारीय	मध्यम	अत्याधिक	अधिक	मध्यम
३४३	३८३	लेखनाथ गैरे	खिल्जी ९	खेत	तटस्थ	मध्यम	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
३४४	३८४	पुनाराम गैरे	खिल्जी ९	खेत	क्षारीय	मध्यम	अत्याधिक	अधिक	मध्यम
३४५	३८५	शिवलाल गैरे	खिल्जी ४	खेत	तटस्थ	मध्यम	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
३४६	३८६	ठाकुरप्रसाद बन्जारे	खिल्जी ९	खेत	क्षारीय	अधिक	अधिक	मध्यम	मध्यम
३४७	३८७	छविलाल बन्जारे	असुरकोट २	पाखो	क्षारीय	अधिक	अधिक	मध्यम	मध्यम
३४८	३८८	टिकाराम पुन	असुरकोट ८	पाखो	क्षारीय	मध्यम	अत्याधिक	अधिक	मध्यम
३४९	३८९	रणबहादुर राणा	असुरकोट ६	पाखो	तटस्थ	मध्यम	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
३५०	३९०	खुमबहादुर रानामगर	असुरकोट ९	पाखो	क्षारीय	मध्यम	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम
३५१	३९१	रामबहादुर के.सी.	असुरकोट १	पाखो	तटस्थ	अधिक	अत्याधिक	अधिक	मध्यम
३५२	३९२	जुवानन्द बन्जारे	असुरकोट २	खेत	क्षारीय	कम	मध्यम	मध्यम	कम
३५३	३९३	कविराज बन्जारे	असुरकोट ५	खेत	क्षारीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम
३५४	३९४क	विष्णुप्रसाद श्रेष्ठ	असुरकोट ४	खेत	तटस्थ	मध्यम	अधिक	मध्यम	मध्यम
३५५	३९४ख	पदमबहादुर थापा	नरपानी ६	पाखो	तटस्थ	अधिक	अत्याधिक	अधिक	मध्यम

